

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati: do 30 pešt 4 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati pešt vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravištvu: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304. Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Degermanizirajmo nemška podjetja

Ze pred vojno ni bilo z nemštvom v Sloveniji kaj prida. Po mestih se je držalo v prvi vrsti radi avstrijske državne administracije. Visoki gospodje vele-nemški importiranci so zavzemali odlo-jujoče položaje in strahovali podložno slovensko uradništvo, slovensko jav-nost in ves naš narod.

Tem bolj nevarno pa je bilo tisto nemštvo po štajerskih mestih in na Ko-čevskem, ki se opiralo na renegate in ki je na ulici pobitalo naš narodni pokret. Bolj v ozadiju so tedaj stali veliki nem-ški in nemčurški posestniki, tovarnarji in drugi denarni veljaki, ki so res no-pirali vsenemški in renegatski delova-nje, ki se pa pri tem delu vendarle niso osebno direktno izpostavljali. Niso ho-dili na ulico, niso pobitali slovenskih prosvetnih domov, niso intervirali. Kričali so bili drugje.

Klub temu so v svojih podjetjih se-ve nastavliali samo nemške in renegats-ke uradne ter tvorili dejansko naj-boli opasne postojanke degermanizirala naših prometnih središč in žil, naših po-štovank na severni meji, na Kočevskem itd. Ti velikaši in podjetniki kot rečeno pa niso hodili na cesto, se osebno niso direktno izpostavljali, dasti so izbrabli vse ugodnosti avstrijske administracije in pod pretežno podporo nemškega mostu preko Slovenije do Jadrana za-htevali vse mogoče gospodarske olaj-šave. V pokretu samem so takrat ti go-spodje izražali bolj sporedno vlogo, do-čin so potrebne in spolne akcije pre-puščali fakinaži, renegatom itd.

Tako je bilo pred vojno. Po vojni so se razmere temeljito izpremenile. Fakinaži in nasilnosti vsenemških re-negatov je temeljito odklenalo. Naša mesta kažejo prirodno nacionalno lice. Umetni pokret, ki so ga pred vojno re-dili z Dunaja in z Nemčije, iz bližnjega Gradača itd., se je razbil in nič. Ostan-ki renegatov se ne upajo več na beli dan ter čene za zanečki, kter porvevajo staro slavo, si grizejo ustnice nad oseb-nimi svojimi nasprotniki in kvečiemu upajo med štirimi stenami na prihod-nost, na event. pomoč Velike Nemčije.

Če je pokret kot tak razpadel, pa se je po vojni pojavil med nami čisto nov način vsenemškega uveljavljanja. Veliki nemški in nemčurški posestniki so v prvem navalu novih dogodkov in političnih razmer spoznali nemoč in se začeli depolitizirati. Toda samo za krat-ke čase! Kmalu so spoznali šibkost slo-venskih političnih strank ter dvignili glave. V svojih tovarnah in podjetjih so nastavliali takozvane kvalificirane mo-či. S pomočjo zvez z dunajskim kapita-lom, pri čemer so igrali vsenemški ozi-ri in razlogi prvo vlogo, se je nemškemu kapitalu v Sloveniji posrečilo obdržati vse postojanke, osigurati si celo držav-no pomoč, nastavliali nemško delav-stvo, renegate, uradnike vsenemškega mišljenja.

Dejanski stan je danes ta, da se ti podjetniki v gospodarskem svojem bitju nočejo depolitizirati, da se nočejo lojal-no priključiti občutkom naše narodne javnosti, naše nacionalne države, in ta-ko predstavljajo dejanske oaze, edino preostale postojanke nekdanjega nem-škega in nemškatarskega pokreta v Slo-veniji.

To je dejstvo, ki ga danes ni mo-goč zanikati. Vzemimo samo primer velikih Auerspergovih posestev na Ko-čevskem. Posvetva so v naši državi, naš narod prebiva od pamtveka v ti-stih krajih, zemlja je naša nacionalna last. Lastniki niso produktivni v običaj-nem zmislu besede, da bi ustvarjali in vodili industrije in sami pri njih inte-lektualno sodelovali. Auerspergi uživa-jo sadove jugoslovske zemlje, uživajo plodove našega obnebnja, našega sveta. Kot taki bi morali že iz previdnosti opustiti vsako, tudi indirektno deanje, ki bi med ljudmi vzbujalo mnenje, da hočejo ostati še nadalje steber nem-štva pri nas in na Kočevskem.

Kaj pa vidimo mesto tega na Ko-čevskem? Le pojdit v te kraje, pa lahko slišite zagrzeneri Kočevčarja ka-ko se hvali, da le on dobiva iz Auers-pergovih gozdov, kar hoče, da ima prednost pred slovenskim industrijem, da država ne more nič proti Auersper-gu itd. Ali se je potem čuditi, da zro Kočevčarji v Auerspergovem velepos-estvu nepremakljivo postojanko nem-štva?

To veleposestvo je dejansko zadnji ostanek, poslednji steber nemštva na Kočevskem. In proti temu, proti taki funkciji tega gospodarskega podjetja moramo odločno nastopiti ter zahteva-

Proračunske dvanajstine značajo 4 milijarde

Krediti za invalide 33 milijonov. — Eksistenca uradništva ogro-žena. — Finančni zakon in vpočojenci. — Proračun za 1926-27 — 13 milijard.

— Beograd, 20. novembra. (Izv.) Držav-na tiskarna je dotiskala proračunske dva-najstine za nadaljne štiri mesece, to je za december 1925 in januar, februar in marec 1926. V tiskah se nahajajo finančni mini-ster nadaljuje politiko dvanajstin in računa, da mu bo najbrže omogočeno šele 1. aprila 1926 postaviti redni državni proračun. Dva-najstine izkazujejo za nadaljne štiri mesece celokupne kredite v znesku 4 milijard 85 mi-lijonov in 760.766.89 Din. Poleg dvanajstin zahteva vlada z novim finančnim zakonom še nadaljne večje kredite. Med temi krediti se nahajajo: a) 40 milijonov za upokojence državne in vojaške, b) 90 milijonov dinar-lev za draginske doklade državnim upo-kojencem in njihovim rodbinam, ki prejema-jo svojo pokojnino iz uradniškega fonda, in c) 60 milijonov za razne državne obveznosti iz preteklih let.

Posebne kredite zahteva vojni minist-rstvo. Ministrstvo poljedelstva in vode 22 milijonov kot prvi obrok za poljedelske kre-dite v smislu zadnjega kreditnega zakona. Ministrstvo za socialno politiko 33.472.000 za invalidske podpore in invalidske doklade na podlagi novega invalidskega zakona.

Finančni zakon vsebuje poleg ostalih členov tudi člen glede sanacije insolventne-ga »Hrvatsko - slavonskega gospodarskega društva«.

Zanimiv je člen 31. finančnega zakona, ki se nanaša na državne uradnike. Ta člen določa, da državni uslužbenci meščanskega

reda, ki imajo na dan 1. decembra 1925 10 let državnih službe, imajo pravico na odpa-dajočo pokojnino. Oni, ki nimajo 10 let služ-be, imajo priznanje na pokojnino šele po dovršenih 15 letih službe. Po 15 letih pre-ma'no 60 odstotkov osnovne penzije in nato vsakega pol leta službe 1 odstotek več, tako da dobivajo za 35 službenih let polno pen-zijo.

— Beograd, 20. novembra. (Izv.) Za 26. t. m. je sklicana konferenca delegatov urad-niških organizacij iz vse države, da se po-svetujejo o novem finančnem zakonu, ki v 31. členu ogroža eksistenca državnih urad-nikov. V uradniških krogih vlada splošno nezadovoljstvo.

— Beograd, 20. novembra. Novo dva-najstine so od zadnjih povišane za 796 mi-lijonov 800.000 Din.

— Beograd, 20. novembra. (Izv.) Fi-nančni odbor prične razpravo o proračun-skih dvanajstinah že v ponedeljek in je pričakovali, da bo razprava v odboru končana v treh dneh, na kar prične plenum skupščine s proračunsko debato, ki bo zelo kratka, kajti dvanajstine morajo stopiti v veljavo že 1. decembra.

V glavnih obrisih je finančni minister predložil skupščini redni proračun za leto 1926/27. Celokupni izdatki znašajo po tem načrtu nad 13 milijard. Vladni listi naglašajo, da je proračun popolnoma pokrit in stvar-en. Ne uvajajo se nikaki novi davki.

Premeščanja uradništva en gros

Uničujoča kritika Radičeve šolske politike. — Radić potuje v Ljubljano. — Radić proti SLS.

— Beograd, 20. novembra. (Izv.) Danes dopoldne se vrši seja ministrskega sveta. — Na tej seji nadaljuje vlada razpravo o dva-najstinah in kakor zatrjuje obemem tudi razpravo o ukazu, s katerim se pričena premeščenje uradništva en gros.

V političnem oziru je v Beogradu po-polnoma mirno. Režimu RR naklonjeni tisk napoveduje sedaj dobro polnoletnega zaka-nodajnega dela, nasproti temu pa je zelo značilen članek, ki ga priobčuje današnja »Politika« z ozirom na šolsko politiko Ste-pana Radića. »Politika« izreka strogo sodbo o Radičevi izjavi ter pripominja, da je pri-spel sporazum RR z vstopom Stepana Radi-ća v vlado v svojo najkritičnejšo fazo. — Radićev vstop pomenja slabljenje, ne jače-nje pozicije RR. Radić v svoji izjavi ni po-vedal ničesar novega. V tej izjavi se Radić ne kaže kot prosvetni minister kraljevine SHS, marveč kot minister Hrvatov. Radić je nekdanji naglašal neustrankarstvo, sedaj pa postaja velik strankar. »Politika« reagira proti Radičevi trditvi, da so Srbi najdaro-vitejši in zato najbolje lahkomišelnit ter ga vprašuje, kakšne šole hoče Radić uvesti za Srbe. Bivši minister Velja Vukičević tudi odločno reagira na Radičeve izjave.

Listi zelo mnogo govore o Radičevi kampanji proti SLS. Navajajo celokupni program Radičevega potovanja v Ljublja-no. Pravijo, da pripisujejo politični krogi Radičevim shodam v Sloveniji velik pom-en. Radić nocoj odputuje v Zagreb. Jutri

Locarnski sporazum in Rusija

Izjava ministra Chamberlaina. — Angleška zbornica odobrila sporazum. — Mussolini ne pride v London k podpisu.

— London, 19. novembra. (Izv.) Poslan-ska zbornica je zaključila razpravo o lo-carnskih pogodbah. Zbornica je najprej od-klonila spreminjevalni predlog delavske stranke k Chamberlainovemu predlogu s 22 : 139 glasovom. Nekateri liberalci so glasovali za vlado, drugi proti vlad. Nato je poslanska zbornica sprejela z veliko ve-čino glasov (375 : 13) predlog ministra Chamberlaina glede odobritve locarnske po-godbe. Izid glasovanja je zbornica sprejela v viharnem odobravanjem, deloma s sme-hom.

ti, da se v tem oziru stori temeljita re-medura. Gospodarsko podjetje, ki črna sadove iz slovenske zemlje, kapitli, ki rastejo sami od sebe in ki se celo ne za poslujejo v produktivni industriji, ne smejo tvoriti gnezda vsenemške propa-gande in vsenemške misli!

Skandal je, da naše oblasti ne naj-dejo primerne forme, da se to velepos-estvo depolitizira in legermanizira, kakor smo sicer za to, da se obvarjuje principi zasebnega gospodarstva! — Agrarna reforma, kje si?

v soboto ob 12.30 potuje v spremstvu svoj-ih slovenskih opredov iz Zagreba v Ljub-ljano, kjer mu bala nameravajo prirediti primerne ovacije. Zvečer ob 18. je nekak prijateljski sestanek z zastopniki SKS. V nedeljo ob 10. dopoldne pa je baje napo-vedan velik shod v Mestnem domu. Radić potuje tudi v Novo Mesto in pretdi tam v nedeljo popoldne v Veliki Lokl zborovanje.

— Beograd, 20. novembra. (Izv.) Da-nes vsi listi pišejo in komentirajo izjavo ministra Stepana Radića. Zelo ostro napa-da Stepana Radića današnja »Politika«, ta-ko v uvodniku, v koloni o politični situaciji in prinaša hkratu zelo posrečeno kari-katuro. »Politika« s povdankom zopet kon-statira da prehaja politika sporazuma v ze-lo kritično fazo.

Danes dopoldne ni bilo n'kakih važnej-ših dogodkov. Seja ministrskega sveta je pričela ob 9.30 in traja še sedaj ob 12.30. Na dnevnem redu je državni proračun in volitev ukaznega ministrskega odbora ki ima po zadnjih informiranih krogov izdati velik ukaz o imenovanju. premeštili in vpočojitvi državnih uradnikov.

Minister n. r. dr. Velj. Janković in posl. Ljuba Nešić sta danes kralju po-ročala o poteku interparlamentarne konfe-rence v Washingtonu.

Danes popoldne se sestane plenum fi-nančnega odbora, kateremu poda finančni minister ekspozé o stanju državnih financ.

V zvezi z debato v spodnji zbornici je govoril Chamberlain o vprašanjih, ki so jih načeli razni govorniki. Gledé stališča rus-ke vlade do locarnske pogodbe je izjavil Chamberlain, da ne obstoji niti najmanjši vzrok za domnevo, da je sedanja vlada skušala pridobiti kako državo za zvezo proti Rusiji. Kar se tiče razsodišnih pogo-ov pristaja vsak spor med Nemčijo, Francijo, Belgijo, Poljsko in Češkoslovaško razsodi-šću v črsem smislu.

Drugo vprašanje je, ali pristaja inter-pretacija pogodb tudi verzajske pogodbe od-ločitvi razsodišča. Pogodbe same so del evropskega prava. Gledé vprašanja ali so garancilska vprašanja izključena od razsodi-šnega postopanja, je izjavil Chamberlain, da se meje v Evropi del javnega prava v Evropi. Javno pravo v Evropi pa se mo-re izpremeniti le s splošnim sporazumom. Kar se tiče zasedbe ruškega ozemlja, je angleška vlada vedno bila naziranja, da ne obstoja v mirovnih pogodbah nobeno to-zadevno poblastilo. Pravica kake vlade, povzeti tako akcijo bo sedaj predmet odlo-čitve razsodišča.

Chamberlain je zlasti odgovarjal na

vprašanja posl. Macdonalda. Ta je vprašal šal Chamberlaina: »Ali je namen vlade, da se locarnski sporazum uresniči zato, da se zapadna civilizacija združi proti Rusiji?« Chamberlain je odgovoril: »Ne! Nika-ko ne!« (Odobranje pri vladni večini.) — »Ni to slučaj,« je ponovil Chamberlain. »vedno sem odklanjal idejo take politike!« (Odobranje.)

Macdonald je dalje vprašal: »Ali je Lo-carno nameraval Nemčijo odtegniti od so-delovanja z Rusijo ter jo pritegniti v skupno državo Društva narodov in tako ustvariti blok evropskih narodov proti Rusiji?«

Chamberlain je odgovoril s povdankom: »Ne! Ni to slučaj!« (Odobranje.)

Macdonald je nato izjavil, da je zelo ves-el ko sliši zunanega ministra tako govo-riti. Povodom svojega bivanja v Nemčiji je sam izjavil, da ne veruje, da bi se kaj take-ga nameravalo in zato je uporabil v zborni-ci prvo pričko, da se čuje slična izjava tudi od vladne strani.

Listi javljajo, da Mussolini ne pride v London osebno k podpisu locarnske pogod-be, ki se ima izvršiti dne 7. decembra t. l. Mussoliniju so namreč zagrozila organizac-le delavske stranke, da izvedejo proti nje-mu naistožnji bojkot. Angleški novinarji so sklenili, da popolnoma ignorirajo Mussolini-ja, in to v znak protesta proti preganjanju »Corriere della Sera« od strani fašistov in Mussolinijeve vlade.

Spor med Vatikanom in našo kraljevino

Vprašanje glagolice. Vatikansko glasilo proti našemu poslaniku.

— Beograd, 20. novembra. (Izv.) Današ-nja »Politika« objavlja izjavo djakovskega nadškofa dr. Antona Aksamovića, ki skuša zavrniti trditve narodnega poslanca dr. Grge Angeljinovića, da znači postopa-nje Vatikana proti naši državi v vprašanju zaveda sv. Jeronima kršenje naše suverenitete. Dr. Aksamović dalje naglašá: Vatikans-ka diplomacija je mnenja, da je potrebno sklicati konferenco kardinalov, ki bi imela rešiti vprašanje glagolice. To vprašanje je mogoče rešiti tudi s konkordatom. Djakovski nadškof povdarja dalje, da papež ni proti-ven temu, da se vprašanje glagolice reši s konkordatom.

— Rim, 20. novembra. (Izv.) Uradno glasilo Vatikana »Osservatore Romano« v uvodnem članku razpravlja o zavedu sv. Jeronima ter veli: »Vatikan ne želi, da se pretirno prisilni odnosi napram kralje-vini SHS. Spora ni presojati kot političnega, toda Vatikan ne more preiti preko postop-parja dr. Smolake, in smatra, da spora ni mogoče iztravniti, dokler dr. Smolaka biva v Rimu.« »Osservatore Romano« hvali beo-gradske vlado, da je pozvala v Beograd dr. Smolako in je tako omogočeno, da se iz-ravna spor v nenavzočnosti poslanikovi.

POSLANIK DR. SMOLAKA ODPOKLICAN

— Rim, 20. novembra. »Tribuna« javlja, da bo jugoslovenski poslanik pri Vatikanu dr. Josb Smolaka odpočlican. Po zadržilu listera lista ugodno poteka pogajanja med Vatikanom in beogradsko vlado radi zaveda sv. Jeronima.

Položaj na Češkoslovaškem

Nova koalicijska vlada. — Vodja nemških nacionalcev propadel.

— Praga, 20. novembra. (Izv.) Vodilni listi živahno razpravljajo o glavnih rezulta-tih nedeljskih volitev in o posledicah, ki jih imajo te volitve na nadaljni razvoj notra-nje-političnih razmer. »Pravo Lidu«, organ socialne demokracije, javlja, da se namera-va dr. Kramář umakniti s politične arene. Nacionalno demokratska stranka je izoli-rana, dočim je opažati zblizevanje ostalih parlamentarnih strank. V teku je akcija, da se združe agrarna in obrtna stranka, po-sebno zveze ustanove tudi socialni demo-krate in narodni socialisti, klerikalci so pri-čeli sondirati teren, da se združite češko-slovaška ljudska stranka in Hinkova slova-ška stranka. Na ta način bi nastale tri ve-like skupine. »Rude Pravos«, glasilo komu-nistov, pristavlja k volilnim rezultatom: Komunistična stranka ni, kakor so to prvotno javljali, za 40.000 glasov slabejša, kakor agrarna, marveč je s svojimi 1.100.000 glos-ovi najmočnejša stranka. (Komunisti so do-bili v resnici 931.000 glasov.)

Listi dalje konstatirajo, da je nova koa-licijska vlada, v katero naj bi stopili tudi obrtniki s svojimi 13 mandati, mogoča in za prvi čas dovolj močna. Velike koristi pa bi bilo, če bi se pridobil za sodelovanje v vlad-i slovaški ludovci. Politično javnost dalje zelo zanima razmerje glasov med mišičan-skimi in socialističnimi strankami. Me-ščanske stranke so dobile 4.068.000 glasov, dočim socialistične s komunisti 2.591.000 glasov. Socialistične stranke so izgubile od zadnjih volitev 334.000 volincev.

Zanimiv je položaj čeških Nemcev na-cionalistov. Vodja nemških nacionalcev dr. Lodgemann ni dosegel pri volitvah volilne-ga kolčnika, manjkalo mu je okoli 2000 gla-sov, zato je izdal na svoje volilce proglas, v katerem javlja, da na svoj mandat, ki bi ga dobil eventualno v drugem skrutinju, re-signira, ker vidi v glasovanju izraz nezau-panja napram svoji politiki, zato se umika iz političnega življenja.

Skrzynski sestavi poljsko vlado?

— Varšava, 20. novembra. (Izv.) Zuna-njemu ministru Skrzynskemu se ni v prvem trenutku posrečilo sestaviti novi poljski ka-binet. Vest je večeraj izzvala v parlamenta-rnih krogih ogromno senzacijo. Glavni raz-log, da je mislila Skrzynskega ponesečla, je bil kategorični zahtev narodnih demokra-tov, da mora ostati v novem kabinetu dose-danji vojni minister Sikorski. Kakor je bilo že javljeno, je predsednik republike nato po-vežil mandat za sestavo vlade sejmškemu maršalu Rataju. Tudi Rataj ni uspel.

— Varšava, 20. novembra. (K.) Kakor javljajo, je Skrzynski znova pooblaščen za sestavo vlade.

POLOŽAJ V SIRIJI

— Pariz, 19. novembra. »Chicago Tribu-ne« javlja iz Beiruta, da so Francozi pričeli z obkoljevanjem uporniških čet in glščenju Libanona. Prihaja dalje poročila, da je glavni cilj upornikov združitve vseh uporniških čet, okupacija železniških prog odnošo njih rušenje, zavzetje Damaska in izgon Franco-zov iz Sirije.

Borzna poročila

Ljubljanska borza

LESNI TRG.

Ozljje la, suho bukovo za 100 kg frč-meja, 1 vag. 94, 94; bukovi hodi la, od 250 d. npr. od 35 cm prem. npr. fr. m. trs, 350 —; hrastovi hodi la, od 30 cm prem. npr. od 2,70 m d. npr. fr. m. p. 460, —; smrekove ali jelove deske 20, 25, 30, 40, 50 mm monte 4 m d. fr. m. 505. —

ZITNI TRG.

Pšenica bačka fr. naki p. —, 240; kor-ruza stara fr. bačka post. 1 vag. 157,50, 157,50; koruza stara fr. banatska post. 1 vag. 160, 160; koruza umetno sušena par. Jesenje trs. 1 vag. 178, 178; koruza nova 5. p. s. kv. gar. par. Novi Sad —, 110; koruza nova fr. vag. bačka p. za dec. —, 105; ko-ruza defektna ex skladišče Domžale —, 120; oves rešetani fr. Slav. postaja 160, 170; oves rešetani fr. bačka postaja —, 165; otrobi debeli juta vreče par. Novi Sad —, 145; otrobi drobni fr. vag. slav. post. 110, 115; koruza stara fr. vag. Postojna trs. 195, —; ajda domača par. Lj. —, 210; prosa domača fr. vag. Beltinci —, 273; ajda fr. vao. Lj. 50 q. 235, 235; prosa fr. vag. Lj. 30 q. 190, 190; fižol prepelčar fr. vag. Lj. 20 q. 300, 300; krompir lepi beli fr. vag. prekm. post. —, 70; leča sladka fr. vag. Lj. 400, —; riž Brilote Nr. 333 fr. vag. Trst —, 570; seno stadko stisnjeno fr. štaj. p. —, 75; seno polstadko stis-njeno fr. štaj. p. —, 60; slama stisnjena fr. štaj. p. —, 50.

2% drž. renta za vojno škodo 307, 307; 7% invest. pos. iz l. 1921 76, 76; Celjs-ka posojilnica d. d. 200, 205; Ljubljanska kreditna banka 210; Merkantila banka 100, 104; Prva hrvatska štedionica —, 960; Kre-ditni zavod 175, 185; Strojne tovarne in livarne 123, —; Trboveljska prometnooko-pna družba —, 340; Združene papirne 120, 125; Stavbena družba d. d. Ljubljana 100, 110; Šešir d. d. 145, 152; 4% kom. zad. drž. bke. 20, 22; 4% zast. l. kr. drž. bke. 20, 22.

Zagrebska borza

Dne 20. novembra. Sprejeto ob 13.

Devizne: Curih 10.8325—10.9325, Praga 166,43—168,43, Newyork 36,116—36,716, London 272,62—274,62, Berlin 13,395—13,495, Dunaj 790,30—800,30.

7 odst. invest. posojilo 1921 73½—74, 2 ½ odst. drž. rente za ratnu štetu 300, 298 do 300, Ljubljanska kreditna 210, Hrvatska eskomptna banka 120—212, Kreditna banka, Zgb. 135—136, Hipotekarna banka 65—68, Jugobanka 109—110, Praštedionca 940—945, Slavenska banka 51, Eksploatacija 42, Dra-va d. d. Osijek 230, Sečera, Osijek 480, Isis d. d. 60, Nihag 30, Gutman 378—385, Slaveks 150—155, Slavonija 42—44, Trbo-veljska 325—330, Union, paromlin 400—410, Vevče 119.

Inozemske borze

— Curih, 20. nov. Borze: Beograd 9,20, Pariz 20,65, London 25,13, Newyork 518,75, Milan 20,425, Praga 15,375, Dunaj 73,10. — Trst, 20. nov. Predborza: Beograd 44,15—44,25, Pariz 99—99,50, London 120,90 —121,05, Newyork 24,90—25,05, Praga 74,50 —74,75, Dunaj 355—360, Curih 483—485.

"Sunek z bodalom" v nemško fronto

Plaidoyer dr. Pestalozze.

V ponedeljek je prišel govoriti odvetnik prof. Pestalozza, zastopnik tožitelja profesorja Cossmanna. Iz dolgega njegovga plaidoyera posebej pomembno nastopu: Ta proces je bil proces nemškega ljudstva. V istem času je bilo nemško ljudstvo stranka, priča, obtožitelj, stvarni izvedenec in sodnik. Udeleževala se je procesa dejansko vsa javnost z »za« in »proti«. Ogromno odgovornost prinaša tak proces za vse udeležence. Kaj je spravilo do tega mučnega razpravljanja ljudstvo proti ljudstvu? Bil je čas, ko je hotelo vse za orožje sposobno ljudstvo v veseljem in navdušenjem na bojišče, takrat je bilo nemško ljudstvo složno. Potem je bil zopet čas, ko smo videli po ulicah razdražene, brezdušne divje tolpe. Videli smo ljudi v uniformi, ki so napadali oficirje samo zato, ker so nosili vojaške znake. Videli smo sovraštvo v ljudstvu proti vsemu, kar je vojaško. Razvilo se je veliko razdalje med onimi, ki so se zmotili na vojni in onimi, ki so imeli tokom vojne orožno vodstvo v svojih rokah. Nastalo je nasprotje med meščanskim in socialističnim mišljenjem.

Odvetnik se bavi z žalitvami za tožitelja prof. Cossmanna in izjavo, da se mora vprašanje, ali je imel toženi prav, ako je prof. Cossmann očital potvarjanje, kratkomočno zanikanje. Očitek vedoma storjenega potvarjenja se predstavlja kot grozjen in stvarno na noben način opravičeno žaljenje časti privatnega tožitelja.

V našem ljudstvu je bilo veliko število onih, ki so se dali po vodstvu ljudi, ki so dejanski stremili po tem, da se obrambnasilna zračija, gnati dalje od stopnje do stopnje, da je končno nastopil polom. Zrno vprašanja je: Katera dejanja so bila storjena kot dejanja »sunek z bodalom« in kdo jih je povzročil, kdo vodil in kdo storil? Nasprotje stranka argumentira vednost s tem, da je obstajala cela vrsta težkih dejstev, ki so učinkovala na razpoloženje ljudstva, ga morala potlačiti in omaložiti tako, da posebnega razdornega dela niti ni bilo treba. Nasproti temu pa se je pokazalo jasno, da so bila ravno ta dejstva izbrljena potem preračunane agitacije, ki so dobro razpoloženo ljudstvo uničili. Dolga leta se je sistematično agitiralo v ljudstvu in v armadi v smeri, da se razpoloženje razvije docela proti nadaljnim vojni.

Stranka neodvisnih socialistov se z našimi strankami obdružuje, da je izvršila vedoma in hotoma dejanja, ki so morala privedi do poloma nemške obrambne moči. Kako je to storila? Vezela je svoj namen na misel svetovne revolucije, bratstva med narodi in proletarijatom, na misel, da stoji sovražnik delavstva v njegovi lastni državi. Politično delovanje te stranke v vojni je bilo usodepolno in je moralo povzročiti polom. Diskusija sredi širokih krogov socializma se ni dvignila nad to, kaj je dobro in koristno domovini, marveč kaj prihaja v prid socializmu. Pri mornarici se je pokazalo, da so bili dogodki leta 1917 vrsta modela za to, kar se je vršilo na velikem obsegu vsega nemškega ljudstva z armado vred. Mornariška revolucija je podala dokaz, da so bili v resnici politični krogi na delu, na razorožitju domovine. Revolucija je bila organizirana s tem, da se je porabilo vse, kar je moglo služiti v njeno svrhu, in vrglo v maso. Organizacija stranke neodvisnih socialistov je bila, ki je revolucionarne valove sprejela mala in vodila dalje.

Kar je končno usodno učinkovalo za naše ljudstvo, za našo zgodovino in bodočnost, to je, da je nemško ljudstvo izgubilo vero v svojo pravico.

Ako bi bil rezultat procesa ta, da bi mogli reči: Tu imamo morda upanje na kako skupnost bodočega razvoja, potem bi proces ne bil zaman, potem bi se obistinilo, kar je izrekel prof. Cossmann iz srede svojega srca: Njega bi najbolj veselilo, ako bi on v tem procesu s svojimi trditvami ne imel prav...

Plaidoyer dr. Hirschberga

Za zastopnikom tožitelja je govoril zastopnik tožene stranke, odvetnik dr. Hirschberg. Iz obsežnega njegovga izjavljanja pričujemo tole:

Po izbruhu vojne je delavski pesnik K. Bröger pričel pesem, ki se pričnja e besedami: Immer schon haben wir eine Liebe zu dir gekannt, nur haben wir sie nicht bei ihrem Namen genannt — Deutschland. Pesem je bila predložena nekemu poveljovnemu generalu, ki je zapisal na rob: Lepo zveneče besede... Svobodne organizacije

so imele začetkom vojne 2.519.000 vpisanih članov, od teh je slo na bojišče že prvi tedon 589.000, med njimi veliki del prostovoljcev. Koliko je bilo med 1.808.545 mrtvimi in 4.247.143 ranjenimi, ki jih je imela Nemčija, socialnih demokratov in članov svobodnih organizacij, se danes ne da več ugotoviti. 4. avgusta 1914 je posl. Haase v državnem zboru izjavil, da ne gre za to, govoriti za ali proti vojni, marveč gre samo za vprašanje sredstev potrebnih za obrambo dežela. Socialni demokratje v trenutku nevarnosti niso pustili na cedilo svoje lastne domovine... Pred veliko spomladansko ofenzivo 1918 so pisali »Südd. Monatshefte«: »Ogromni odbojniki, ki ga vodi nemški narod, bi bil že zdavnaj prinesel uničenje Nemčije, ako bi ne bil tudi delavski stan v polni meri storil svojih obveznosti za obrambo domovine na vseh poljih... Tri dni pred pričetkom tega procesa se je vršilo posvetovanje tkzv. dobromišlečnega tiska, na katerem je urednik nekoga velikega monarkovskega lista izjavil: Ako se očiti proti socialni demokraciji dokazuje, potem bo ta stranka za vse čase nesposobna, udeležiti se koalicijske vlade v Nemčiji. Privatni tožitelj je nato po svojem zastopniku izjavil, da se večinska soc. demokracija kot taka ne sme napadati v njenem domovinskem obnašanju. S to izjavo je laž o »sunku z bodalom« za vselej mrtva.

Doživeli smo poraz po stavku: 1+1=2 (Antanta), 1-1=0 (Nemčija). Korezine politika segajo sicer nazaj v Viljemovo politiko, s katero se noče baviti in tudi ne v vprašanjem, ali bi bila boljša ofenziva na vzhodu ali na zapadu, toda formulirati hoče nastopno trditve: »Nemško ljudstvo in nemška armada sta po junaškem borenju in brezprimernem trpljenju podlegla premoči sovražnikov na ljudih in materialu.« Prvi začetek duševnega propadanja fronte je polkovnik Schwerdtfeger izjavil iz našega stranskega poraza pri Verdunu polet 1916. Tam je nastal kal razkrojavanja v duševnosti fronte armade. Že koncem 1916. so si bili armadno vodstvo, pomorsko vodstvo, drž. tajnik mornarice in državna vlada edini v tem, da je podmerniška vojna naša zadnja karta in da se ima vojna na kopnem smatrati za definitivno izgubljeno. Ogromna je bila sila ameriške vojske in general von Kuhl nam je povedal, da se od poletja 1918 krvava izguba ni dala več nadomestiti. V septembru 1918 smo bili kratkomočno pri koncu tolike glade ljudi, kolikor glede materiala in nismo mogli več nesar ukurčiti in izvršiti proti strašni premoči sovražnika. General Maurice odklanja njemu podvrženi izraz »sunek z bodalom« in piše v album »sunkarjem« nastopno: »Ni treba vpraševati, da je bila nemška armada na bojišču popolnoma in odločilno poražena. Samo ekstremisti v Nemčiji mislijo še, da vojska ni bila premagana. Jasno je bilo, da je nemško ljudstvo trdost blokade nele preneslo in prestalo, ker mu je bila obljubljena gotova zmaga. Ni bilo mogoče pri slabšajočem se vojaškem položaju napraviti hitre sklepe in ljudstvo vzgojiti, da prenese vprašanje poraza.«

Ves čas vojne se ni nikdar nemškemu ljudstvu v armadi razkrila resnica o položaju. V državnem zboru je ponudba o premirju izzvala strašno paniko, istotako pri ljudstvu. O vojnih ciljih se je razpravljalo že 1915., raztezali so se tudi na Afriko, zahtevati kontinentalno zaporu proti Angliji, predlagalo se je, da mora Nemčija dobiti tudi flandersko obrežje. Napram aneksističnim zahtevam v »Südd. Monatshefte« se je vprašal frontni vojak: S katero krvjo, g. prof. Cossmann, hočete to izvoljevati, ali s svojo ali z našo krvjo?

Ako se premočilo vsi pojavi, se mora ugotoviti, da se je v vsežkih dvigal očitek izdajskih dejanj proti socialni demokraciji, proti večinski stranki, proti delavskim voditeljem, proti soc. dem. voditeljem in soc. dem. vladam po polomu. Kako se potvarja zgodovina, se razvidi tudi iz tega, da se vsak pojav utrujenja in odpora smatra enako za utrujenjem in odporom, doseženim potom revolucionarne propagande, dočim je nastal večji del teh pojavov čisto naravno.

Resničnost trditve, da je bila politika stranke neodvisnih soc. logično samo po sebi nastala posledica aneksistične propagande Vsemencev, sledi iz zgodovinskega mesta v govoru Haaseja, v katerem omenja privatnega tožitelja. Haase poroča, da je prof. Cossmann predložil bavarskemu ministru spomenico, v kateri izjavja: »Ako odidem iz Belgije, napravim lahko vsak dan mir z Anglijo.« Stranka neodvisnih soc. je nastopala z dveh vidikov: 1) s stališča

odpora proti aneksistični propagandi vseh Nemcev in 2) s stališča upanja na ojačanje mirovnega stremljenja v sovražnih deželah.

Branitelj predlaga, da naj se obtožena oprosti; ako pa smatra sodišče, da je eden ali drugi izraz prekorajš § 193, da se ga obsodi radi formalnega razžaljenja po § 185 na primerno globo. Res je, da so v člankih »Münchener Post« ostri izrazi, toda nobenega ni tako infamnega, kakor je očitek nemstvu sovražnega izdajalskega mišljenja, sabotiranja vojne in krivde na polomu Nemčije. Ta očitek je bil vržen proti soc. dem. voditeljem in vladam po polomu in proti devaskim vodteljem skupno. Glede večjega zgodovinsko-političnega razmotrivanja je prisiljen staviti tudi predlog, da se ima nasprotnik prof. Cossmann spoznati za krivega. Dal se je zavesti od politične strasti. Javnemu mnenju pa naj se prepusti sodba o razmotrivanju, ki se je vršilo te dni. Ljudstvo je izvedelo iz tega procesa veliko množino doslej neznanih ali le malo znanih resnic.

Politične vesti

== Diplomatski ukaz. Kralj je podpisal nov ukaz ministrstva inostranih del, za poslanskega svetnika v Berlinu je imenovan G. Stanoje Mihajlovič, doslej v Madridu. Na njegovo mesto pride g. Ivan Gerassiović, poslanski svetnik na Dunaju. G. Gjura Kolombatović, sekretar ministrstva, je postavil za sekretarja poslanstva v Tirani. G. Gj. Ivković, vicekonzul v Budimpešti, je premeščen kot sekretar v ministrstvo. G. Milan Tomazeo, pisar ministrstva, je postavljen za pisarja konzulatu v Trstu.

== Državni proračun za leto 1926/27. Finančni minister je s posebnim pismom obvestil narodno skupščino, da predlaga v smislu določil vidovdanske ustave redni državni proračun za leto 1926/27. Ta proračun je v splošnem pregledu za dve milijardi večji od zadnjega rednega proračuna ter znaša na izdatkih okoli 14 milijard. Ker je narodna skupščina dovolila finančnemu ministru proračunske dvajstine le do meseca decembra, je finančni minister prisiljen, da ponovno prošni narodno skupščino za odobrenje proračunskih dvajstini za mesec december 1925. ter mesec januar, februar in marec 1926. V tem času bi bila vlada v položaju končno predložiti narodni skupščini vseh podrobnostih izdelani redni proračun 1926/27, ki je sedaj skupščini predložen le v glavnih obrisih.

== Zakaj je propadla Jadranska banka v Trstu? Beogradsko »Vreme« prinaša senzacionalno vest o tržaški Jadranski banki, ki se nahaja v likvidaciji. Pred svojim pohodom na Rim je baje Mussolini zahvelal od vseh bank v Italiji denarno pomoč. Preko poslanca Giunta je zahteval denarno pomoč tudi od Jadranske banke v Trstu, z grožnjo, da banko zatvoriti, čim se polasti oblasti, ako mu ne preži pomoči. Banka je ponudila Mussoliniu 500.000 lir, Mussolini pa je vztrajal pri prvotni zahtevi, da mu izplača 4.000.000 lir. Končno se je banka uklonila in izplačala celo svoto. Pozneje, ko je Mussolini prevzel oblast, je prošla banka Mussoliniju, naj ji vrne demar. Ali Mussolini se je izgovarjal, da nima sredstev. Na ta način je banka ostala brez porčitja za veliko svoto in je zašla v znano krizo. Pismo Mussolinija Jadranski banki v Trstu se nahaja v rokah g. Frana Mardešiča na Visu, ki je akcijar banke in ki ga je pokazal dopisniku »Vremena«.

Banatski Nemeec o koroških Slovencih

Član nemškega poslanskega kluba naše Narodne skupščine dr. G. Grassel objavila v graški »Tagespost« zamisli članek o varstvu narodnih manjšin. Uvodoma omenja odgovor zun. ministra dr. Inčiča na interpelacijo opozicijskih poslancev glede fašistovskega napada na tiskarno in uredništvo »Edinosti« v Trstu. Med drugim posl. dr. Grass pripominja, da izgovor zun. ministra, češ da nima nikakega pogodbena, odnosno mednarodno-pravnega razloga za intervencijo v Rimu, ni povsem utemeljen, ker bi zunanji minister lahko našel način in pota, da intervenira pri svojem prijatelju, kajti taki napadi nikakor ne koristijo okrepitvi prijateljstva. Posl. dr. Grass nato zaključuje svoj članek o položaju slovenske narodne manjšine na Koroskem. Ta odstavek je zelo zanimiv, zato ga priobčujemo v celoti, ker je iskren izraz mišljenja, ki ga imajo banatski Nemci o naših koroških rojakih. Ta odstavek se glasi:

»Iz Koroske prihaja za varstvo narodnih manjšin važna vest. Deželni zbor v Celovcu je osnoval dva stalna odbora, ki imata sprejemati prijete in želje iz krajev slovenske narodne manjšine, jih preiskati in jih predložiti v rešitev pristojnim mestom. Hvalevredno je za koroski dež. zbor, da so pozvani v ta dva odbora tudi zastopniki Slovencev, ker so tako v položaju, da stvar svojih rojakov v Avstriji sami branijo. — Nemška manjšina v Jugoslaviji polaga poseben interes na to, da se prilike na Koroskem razčistijo in se izpolnijo vse upravičene zahteve Slovencev te dežele. Kajti pomovnokrat so bile na uradnem mestu označene vladne odredbe, ki so omejevale narodno in kulturno svobodo Nemcev, kakor n. pr. zatvoritev nemških srednjih šol po bivšem prvotnem ministru Pribešiču in razpust švabskega nemškega »Kulturbanda«, kot represalije za zatiranje Slovencev na Koroskem. Barbarski pojem represalija mora po ženevskem kongresu izginiti pri obravnavanju manjšinskega problema.

Nemci v Jugoslaviji odkrito žele, da se Slovincem na Koroskem priznajo vse pravice za obstanek, vesilili se bodo če morajo od svoje strani k temu kaj pripomoči. Odločno pa morajo odklanjati, da bi bili oni predmet za represalije. Zato je želeli odbora v Celovcu popolni uspeh.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. zvečer.
Petek, 20. novembra: Zaprto.
Sobota, 21. novembra: »Zapeljivka«. D.
Nedelja, 22. novembra: Ob 15. pop. »Krupan mlajši«. Izven. — Ob 20. zvečer: »Pegica mojega srca«. Izven.
Ponedeljek, 23. novembra: »Za narodov blagor«. Red B.

OPERA:
Začetek ob 20. zvečer.

Petek, 20. novembra: Zaprto.
Sobota, 21. novembra: »Orfej v podzemlju«. Izven.
Nedelja, 22. novembra: Zaprto. (Gostovanje v Celju.)
Ponedeljek, 23. novembra: Zaprto.

— Opera. Dva baleta in »Povratak«. Po principu: od slabšega k boljšemu, je bila snovi na prvem mestu pantomimična burleska Svyetiynskega Faunova noč, nato Zajce-Baranovičev Svatovac in h koncu Hacetov Povratak. Tako stopnjevanje je tudi edino pravilno. Faunova noč mi je po svoji vsebini nerazumljiva in zato sem jo bolj poslušal, kot gledal. In kar sem slišal, ni bila baš najboljša in najbolj redila ušesna paša. Svyetiynsky je brezdomno mnogo slišal, mnogo študiral, ima spretno roko instrumentalnega znanja, a njegovevaje je Faunove noči malo. Hodi epigonska pota brezčestive »modernih«, brez krepke muzikalne iznaddljivosti, polegajoč največ važnosti na pikantno harmoniko, podprto s frapirujočo instrumentalno. Melodično pa je vsa stvar izborna in semtertam pokuka iz dolgočasne puščave zelena travica. Veliki instrumentalni aparat se vsej stvari niti posebno ne prilga, toda ni skoz in skoz logično in dosledno uporabljen. Najsrečnejši glasbeni domislek je končno ples, ki se spriznari z vsem ostalim delom. Morda bi stvar naredila vendarle boljši vtis, če bi bila koreografično, mimično z glasbo skladno nastudirana. A te skladnosti do specifično plesne točke ni. Najboljše, kar mi je ugajalo pri delu, je dokaj pestra in barvita instrumentacija, ki je Slovincem vobče lasna in ki edina obuja ves čas dobrešne pol ure interes. Kako je Faunova noč prišla na naš oder, pa ne vem. Na noben način ne po svojem morbitnem slovesu v muzikalnem svetu. Če bi hoteli dle se kaj poljskega v baletnem žanru, bi morali priti v prvi vrsti v poštev Rožičekga Pan Twoardowski. — Druga stvar je Zajce-Baranovičev »Svatovac«, kratka, prekratka baletna slika. Komaj začne stvar igrati, je že je konec. Koliko je tu Zajcevega, ne vem. Morda samo ideja, morda samo začetna pesem, doma iz hrvatskih brd, morda le štica sledečega kola, a instrumentalna, muzikalna priveditev je Baranovičeva, ker me spominja na »Licitarsko srce«, ki je v najvišjih številih multiplicitran Svatovac in katerega sem užival kot čudežno zdravilo. Škoda, da Svatovac komaj zaoblisne, pa ga že ni več. Zdravje je tu, doma, iskren, močan izraz rodne zemlje in zaničljivo spretno roke. — H koncu so peli še Povratak z Orlovom, Jenikovo, Potučkovo, Betetom, Rusom, Korenjikovo in Mi-

trovičem mesto boblega Balabana. Ko bi bila ta stvar v rokah svetovno priznanih mojstrov, pa bi šla v svoji sveži moči daleč po odrih. Zal, da smo je izkopali nekoliko pozno. Imamo pa še drugo obratno napako: ves stvarni smo izkopali prezdaj n. pr. Borisa Gudonova, Jenufa, pa smo jih zavrgli ravno tedaj, ko so si začela osvajati ves svet, kot nečuvne novosti in dela najvišje vrednosti. Boris Gudonov gre ravnokar svojo triumfalno pot kot najmodernejša ruska opera, Jenufa pa je prevzelo za letos do sedaj že 40 nemških odrov. Mi pa smo se že najedli obeh.

Komorni kvartet Zika, ki nastopi v Ljubljani v ponedeljek, 23. t. m. ob 20. zvečer v Unionski dvorani, bo izvajal na koncertu sledeče točke: 1.) Lhotka: Godalni kvartet v I. stavku. Komponist Lhotka je rektor zagrebške mušičke akademije ter priznan zborovski in simfonični skladatelj. Pred par leti je bil dirigent pevskega zbora Lisinski, ki se je pod njegovim vodstvom povzelo na prvo mesto v naši kraljevini. Drugo točko sporeta tvori kvartet češkega komponista Janačka, katerega delo je inspirirano po Tolstega Kreutzerjevi sonati. Ta kvartet se je prvič javno izvajal na mednarodnem glasbenem festivalu v Benetkah meseca septembra. Sklepno točko sporeta tvori znameniti Regerjev godalni kvartet v es-duru, katerega pritevalno glasbeniki med najinteresnejša dela komorne glasbene literature. Vsi ti trije kvarteti se prvokrat javno izvajajo v Ljubljani. Prepričani smo, da jih bodo izvajali Zikovci tako, kakor so to dolžni svojemu mednarodnemu slovesu, katerega uživajo. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni.

Na vrhuncu

prvovrstne izdelave in kakovosti blaga je naša zimska zaloga oblek in ulstrov
Jos. Rojina, Ljubljana

Julijska krajina

—j Collarich bi rad dobil revolver. Te dni je govoril s Collarichem v pulskem zaporu njegov odvetnik dr. Matosel-Loriani. Collarich je rekel v pogovoru, da je s sodbo čisto zadovoljen in da ni bilo nič drugega pričakovati. Na nekateri ljudi pa je jezen. Upa na uspeh rekurza na kasijsko sodišče, katerega misli vložiti njegov odvetnik. »Ako rekurz ne bo uspešen, imam nekaj drugega po glavi«, je rekel Collarich. Odvetnik ga je vprašal, ako kaj želi, nakar je Collarich z nasmehom odgovoril: »Dal Revolver!« »Za koga?« je vprašal odvetnik. »Za stražnike ne, ker so dobri z menoj.« je odvrnil Collarich. Odvetnik nadalje: »Torei... Collarich ni hotel odgovoriti, marveč hitro pričel pripovedovati, da piše zgodovino svojega življenja. V zaporu Collarich čita najraznovrstnejše časopise in knjige.

—j Koncert Ljubice Siličgojeve v Gorici je uspel povsem dobro. Udeležba je bila lepa. Izvajanje pevke je po gorški sodbi vse zadovoljilo, tako tudi njen skrbno izšolan glas, vzorna tehnika, lahkota glasu, dovršena prožnost melodičnih linij in intimen način v izvajanju pesmi. Izgovorjava pa se je zdelala pretenna. Spored je bil sestavljen srečno. Gdč. Vogelnik je izborna pianistka, ki se je takoj priljubila občinstvu.

—j Fašisti pretepli posl. Srebrnič. Po poročilih iz Rima je na večerjajši popoldanski seji rimskega parlamenta prišlo do velikih izgovorov. Med govorom nekoga komunističnega poslanca so fašistovski poslanci napadli komunistične poslance, jih pretepli in vrgli z brahijalno silo iz zbornice. Znani pretepač posl. Giunta, ki zastopa mesto Trst, se je z vso besnostjo vrgel na slovenskega komunističnega poslanca Frana Srebrnič. Ter ga obdelal s pestmi po glavi. Končno so fašisti Srebrnič vrgli iz zbornice.

—j Tatvina v Cerknem. Neznani tatovi so vdrli v noči na 18. t. m. v državni ura² v Cerknem in odnesli iz blagajne 5150 lir v gotovini. Po pisarni je bilo vse premetano. Na tleh so našli polno vionilnega orodja. Orožniki iščejo tatove.

—j Proti slovenskim dodatnim uram na osnovni šoli v Gorici se je izrekel komisar Bombig napram poslancu dr. Besednjaku. Bombig misli, da slovenski otroci, kljub jasnemu zakonskemu določilu, nimajo pravice do slovenskega pouka. Včasih je Bombig v pogovorih mislil, da imajo to pravico, sedaj pa je drugače mnenja. Kakor fašistovski veter vleče in kakor vreme kaže!

V. I. Križanovska: 106

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

Poleg barve — napol sinje, napol rdeče — ki je bila menda lastna ne le vsem živim bitjem, nego tudi predmetom, so obdajali lakaje, vratarje in gondoljerje temno rdeči krogi. Iz njihovih oči, rok in ust se je pa širil pomarančast dim in neprijeten duh.

Supramati ni mogel odvrniti pogleda od nevidnega sveta. Od vseh strani so tiho valovile zamisljene množice, kakor da imajo tudi ta čudna bitja svoje opravke. Tu in tam so begale živah. Iz vode bližnjega kanala so se prikazali bledi in trpečki obrazi, ki so zrla na nepovabljena gosta zdaj radovedno, zdaj zopet srdito.

— In vse to so mrtveci? — je zašepetal Supramati.

— Ali, ne govori takih neumnosti! — je dejala Nara. — Mrtveci sploh ni. To so duhovi in niti o prikazanih v danem slučaju ne moremo govoriti, zakaj oni vedno blodijo po svetovju in se ne spreminjajo. Tudi na zemlji med živimi jih je vse polno. Gondola so se ustavila pred vhodom v razsvetljeni dvorec grofov Rocca in Nara je umolknila. Mlada zakonca sta stopila v salon, kjer je bilo že mnogo gostov.

Supramati še nikoli ni tako težko izpolnjeval svetskih dolžnosti in poslušal ali odgovarjal na banalne fraze, ne da bi se izdal, kako ga je vznemiril okultistični prizor, ki se je razgrinjal pred njim.

Med živimi ljudmi so se plazili duhovi. Prvi hip se Supramati ni mogel spoznati v tem kaosu. Od vseh strani so se križali rdeči, pomarančasti, temno sivi ali črni svetlobni žarki. Težko je bilo dihati v atmosferi mešanice smrada po gnolih in prijetnih vonjav.

Iz glav živih ljudi so švigali kakor strele pestri plamenčki. Pogosto je padel ta ali oni ognjeni jezik na sosedo in povzročil opekline, ki jih pa dotični ni čutil. Supramati je namreč videl, kako je zdaj ta, zdaj oni zadržel ter se prijel za glavo ali srce, kakor da čuti bolečine.

Nad glavami nekaterih se je klopil dim ter jih objemal kakor neko čudno zagrinjalo, skozi katero se je videlo telo in obraz v mrtvaški blehosti.

— Kaj pomeni vse to? — je šepetal prestrašeni Supramati Nari na uho.

— To so ljudje, ki morajo kmalu umreti, pa se njih duše težko ločijo od telesa. Podrobno ti pojasnim ta pojav pozneje. Zdaj pa glej in opazuj! — je dejala Nara tiho.

In Supramati je v nepopisni grozi zrl na čudne,

strašne prizore, ki so se vrstili z neverjetno brzino.

Nekateri duhovi so imeli strašne oči, drugi so bili blede in izmučeni. Bili so tudi taki, ki niso imeli opredeljene oblike. Podobni so bili velikim črnim lisam na živih telesih. Samo srditi pogledi in zlobno bleščeče oči v tej brezoblični masi so pričale o mislečih bitjih. Na mnogih nesrečnežih je bilo po več takih peg. In čim se je Nara približala kateremu izmed njih, čim se je njena duhovna moč dotiknila dotičnega, so pege takoj izginile pod kožo. Dotičnik sam je pa postal nervozen in porabil vsako priliko, da zapusti družbo.

Na nekaterih damah je Supramati opazil nekaj, kar je bilo zelo podobno pijavkam. Na prvi pogled je mislil, da vidi krvavo rdeče pijavke, ko pa je pogledal od blizu, se je prepričal, da so to telesa novorojenčkov.

Supramati je moral zbrati ves svoj pogum in prisotnost duha, da se je lahko smejal in pogovarjal z gosti. Vendar pa mu je srce močno utripalo in groza ga je obhajala. Okultistično vrvenje je bilo tako burno, da večkrat ni slišal, kaj ga je vprašal ta ali oni gost.

Ko sta malo pozneje z ženo stopila v bufet, je Supramati opazil, da je tu duhov neprimerno več kakor živih ljudi. Blede² obrazi so se poželjivo nagibali nad jedila. Č

k ustnicam živili in da jim hočejo iztrgati iz ust kosček kruha.

Med to gusno tolpo je opazil Supramati tudi Narajano, ki je zalezoval zelo mlado, lepo in nedolžno deklo. Okrog njene glave je videl Supramati temno rdeč sijaj, kar je pričalo, da je deklo zdravo in polno mladostnih sil. Prikazen-vampir je navdušeno vdihaval to življenjsko izžarevanje in obdajal deklo s svojim gnilim tokom.

— Poglej, kako se je lotil tega ubogega dekleta! Takoj mu pristrižen peroti, da ne bo mogel letiti za nedolžno žrtvijo. — je šepetala Nara in gledala mlado deklico, ki se ji je že na obrazu poznalo, da jo nekaj teži. Niene oči so plantele. kretnje so bile nevezne, zardevala je in takoj zopet prebledela.

Nara je dvignila roko, kakor bi hotela s koncem pahljace možu nekaj pokazati. Takoj je švignila iz njenih prstov iskra ter odletela med Narajano in njegovo žrtev. Prikazen se je nagnila nazaj, kakor da jo je nekdo udaril s šibo. Nato je srdito pogledala Naro in izginila v množici. Dekle je pa globoko vzdihnilo, kakor da se je osvobodilo neke nevidne teže.

Vsi ti prizori so vplivali na Supramatija tako, da je izgubil ves tek. Sploh ga je pa zelo utrudil napor, ki mu je bil potreben, da je lahko molče gledal ostudne prikazni. Zato se je hotel vrniti domov, češ da ima hud glavobol.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1925.

Spomenik septembrskim žrtvam. Ugotovili smo že pred tedni, da se nahaja ta spomenik že popolnoma izgotovljen v štrahbi mestnega magistrata. Da ni bil že svojetčasno postavljen na pokopališču pri Sv. Križu, kakor je bilo namenjeno, je preprečila cerkvena oblast s svojo prepovedjo. Kljub javnemu pozivu cerkvena oblast je svoje prepovedi ni prekljala. Ne preostaja torej ničesar drugega, kakor da se postavi ta spomenik na kakem javnem prostoru. Ker se je svojetčasno »Združeni narodni odbor«, ki si je nadel nalogo, da postavi ta spomenik, razšel, je potrebno, da se nanovo osnuje poseben komitej, ki bi izvršil nalogo, katero »Združeni narodni odbor« ni mogel izvršiti. Inicijativo za ustanovitev takega komiteja bi naj dal predsednik ali kak drugi odbornik onega prvotnega odbora. — Vsekakor je treba, da se v tej stvari nekaj ukrene, ker bi bila res prava sramota, da ostane že izgotovljeni spomenik septembrskim žrtvam še nadalje shranjen v zabojih na mestnem magistratu. Pričakujemo, da ne ostane naš apel brez odziva, v nasprotnem slučaju poskrbi naše uredništvo samo, da se postavi v primernem času in na primernem kraju septembrskim žrtvam.

Kralj na promenadi. V sredo ob pol 8. zvečer je Nj. Vel. kralj Aleksandar zapustil dvor in se sprehajal v spremstvu dežurnega adjutanta po Poenkarjevovi in Dečanski ulici. Občinstvo je vladarja spoštljivo pozdravljalo.

Poslanec dr. Pivko za lesne trgovce. Prometni minister je pred mesec izdal naredbi št. 31.157 in 3505, ki se nanašata na ležarino za blago. Te naredbi sta povzročili lesnim trgovcem v Sloveniji veliko materialno škodo, ker pri eksportu lesa ni bilo mogoče lesnim trgovcem vedno v določenem času natovorit vozov na postaji in je zato tekla ležarina. Včasih poteče več dni, da lahko natovorit voz, ker morajo kmetje dovažati les iz gozdov odnošno iz zelo oddaljenih krajev. Posl. dr. Pivko zahteva od prometnega ministra, da razveljavi omenjeni naredbi na korist lesnih trgovcev.

Stjepan Radić pride v Ljubljano jutri v soboto z brzovlakom ob 17. Spremljal ga bo posl. Pucelj, na kolodvoru pa ga pozdravi g. Propeh. Zvečer pride Radić bivši kmetijski prijateljski večerji. V nedeljo bo Radić govoril na nepravem shodu v dvorani »Narodnega doma«. Vstop na ta shod je dovoljen samo proti izkaznicam, ki jih izdaja tajništvo tujakinske podružnice Radićeve stranke. V nedeljo popoldne ob 13. nastopi Radić na shodu v Veliki Loki. Menda tudi ta shod ne bo javen. Koga pa se gospodje bojijo? Nemesteni strah!

Olajšave narodnim manjšinam. V prosvetnem ministruvu so izdali naredbo, naj se našim narodnim manjšinam kolikor mogoče olajša pouk v materinskem jeziku. V vsakem razredu se otvori paralelka, čim se prijavi nad 30 učencev tuje narodnosti. Celokupen pouk v teh razredih se bo vršil v materinskem jeziku izvzemši pouk v državnem jeziku, ki se bo seveda vršil v tem jeziku. V slučaju, da ni 30 učencev in da obstojata dva razreda s približno enakim številom učencev, se lahko združita v enega, pri tem pa ne sme skupno število učencev presegati 50.

Spor med zagrebško občino in upravo monopolov. Med upravo monopolov in zagrebško občino se vleče že delj časa spor radi prodajnonakupne pogodbe nove zgradbe za tobakno tovarno v Zagrebu. Ker je spor precej težke narave, se zdi, da se bo morala zatvoriti zagrebška tobakna tovarna radi pomanjkanja primernih drugih prostorov.

Duplikat šolskih izpizoval. Ministrstvo prosvete je sklenilo, da se v bodoče izdajajo duplikati šolskih spričeval samo po odobrenju ministrstva. Ministrstvo bo izdajalo dovoljenja za duplikate samo v slučajih, ako prilože dokaze, da je objavljen v službenih novinah, da unikat ne veleva ali da je unikat uporabljen kot priloga k prošnji za službo itd. Sklep ministrstva velja od 1. januarja 1926. dalje.

Novo glasbeno društvo v Beogradu. Ministrstvo prosvete je potrdilo pravila »Beogradskega muzičkega društva«. V prvem odboru društva se nahajajo priznani beogradski glasbeni delavci. Za predsednika je izvoljen prota Pera Milojević, za podpredsednika advokat Stevan Vagner, za članke pa: Mirko Popović, direktor gimnazije, Mita Lukić, direktor Trgovske akademije, Nikola Nikolić, načelnik glavne kontrole. Cilj društva je razvijati glasbeno kulturo v Beogradu v prvi vrsti potom amaterskega orkestra. Orkester se obstoja. Dirigent orkestra je g. Pera Krušić, znani aginji glasbeni pedagog. Prvi društveni koncert se vrši v nedeljo 6. decembra v beogradski Maježi. Na programu so Schubertova dela.

Glas iz občinstva. Prešli smo in pričujemo. Združeni deložanci prosimo g. ministre, da ukrene vse potrebno, da se odpravi zakon, ki dovoljuje stranke deložirati. Kam naj gremo sedaj na zimo? Novi stanovanjski zakon je že napravil mnogo gorja in ako se v nem posamni členu ne izpremenijo, pride še do prave stanovanjske vojne, ker s stanovanji se verzi vsespriek. Kdor nima kapitala, ne dobi stanovanja in je na cesti. Po tem stanovanjskem zakonu lahko vsak hišni gospodar izprazni vsako stanovanje, ker se lahko sklene, da ga rabi za sebe iz katerekoli vzroka. Ko pa se stranka deložira pa oddaja stanovanje proti visoki na emniji. Kie je pravica? Mi deložanci in najemniki ravno tako plačujemo davke kot hišni posestniki, morda še bolj vestno, ker se nam že pri plačah odzga. Zakaj se nas meče na cesto? Kako naj misli naša deca o državi, ki uveljavlja take zakone, da se jo sredi zime, ko hodi v šoto, brezsrčno meče na cesto? Nismo se pritože-

vati, ko se je najemnika povišala, samo da smo bili pod streho. Ko pa se je nas začelo metati na cesto, smo obupali. Najboljša pomoč je, da brezstanovalec pobere svoje otroke ter se živ preseli k Sv. Križu, kjer dobi stanovanje za vso obitelj za večno.

— **Društvo humanističnih ved.** Poročajo nam, da »Društvo humanističnih ved« nima nobenih nazadnjaških tendenec in da deluje samo na uresničitev svojih društvenih ciljev, ki so eminentno humanističnega značaja.

— **Diplomski izpit na trgovski visoki šoli** v Leipzigu je položil gg. Edo Tavčar iz Ljubljane. Cestitamo!

— **Pogozdovanje dubrovniške in splitske oblasti.** Ministrstvo za šume in rude je odobrilo 480.000 dinarjev za pogozdovanje splitske oblasti in 256.000 dinarjev za pogozdovanje dubrovniške oblasti. Krediti so že razdeljeni gozdarskim oblastem v teh krajih.

— **Akcija proti zobe zdravnikom - inozemcem.** Ministrstvo narodnega zdravja je na predlog Udruženja zobnih zdravnikov imenovalo komisijo, ki bo pregledala delovanje zobnih zdravnikov-inozemcev in predlagala, da se tem odvzamejo koncesije kot inozemcem.

— **Arcaclia beogradskega novinarja.** Včeraj je beogradska policija prijela beogradskega novinarja, lastnika in direktorja »Narodne Tribune«, Pantelija Jovovića, ker je postala sodna sodišča radi tiskovnih pregreškov pravomočna.

— **Trije samomorji v Zagrebu.** V sredo se je v Zagrebu ustrelil ekonom Sredoje M. Belić in je včeraj podlegel poškodbam. Vzrok samomora je bila zadolženost. Včeraj jutraj se je s sublimatom zastrupila 39-letna trgovka Slava Žiška, stanujoča na Pejačevićevem trgu, ki je bila ločena od svojega moža. Prepeljali so jo v bolnico, kjer pa je četr ure kasneje umrla. Zapustila je troje otrok. Vzrok dejanja so bile menda materialne neprilike. Samomor je izvršila vpricho nekega navzočega trgovca, ne da bi ji ta mogel to preprečiti. — V enem zagrebških hotelov so našli v krčih se zvijajajo mladenko Fno Frič, ki je spila skoraj pol litra octove kisline. Zvečer ob 6. je v groznih mukah umrla. Mladenka je bila rodom iz Osijekke.

— **Zločin pijanih seljakov.** Na cesti pri Vukovarju so štirje pijani seljaki, vračajoč se s sejma domov, napadli z noži delavca Josipa Buzerija in ga zabodli. Pokojnik je zapustil ženo in štiri otroke. Storiči so pobegnili.

— **Reparska toipa pred sodiščem.** Pred sodiščem v Osijeku se vrši prihodnje dni razprava proti toipi Jozse Gulina, ki je divjala po Slavoniji. Storiči so obdvojeni 1 umora, 23 roparskih napadov, 14 vohoten in 1 goljufige. Državno pravdnistvo je za Gulina predlagalo smrtno kazen.

— **Na sveobčih zahtev odgajja se vlečenje srečk loterije »Prvega zagrebškega delavskega društva«** na soboto 5. decembra 1925.

Vi ne vzerjete?

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste verovali. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

Iz Ljubljane

— **Borba za posest »Narodnega doma«.** Danes v petek zvečer ob 20. se vrši v veliki dvorani »Narodnega doma« občni odbor društva »Narodni dom«, ki naj odloči, komu ima pripasti poslopje »Narodnega doma« — ali »Ljubljanskemu Sokolu«, ki je svojetčasno investiral v poslopje 50.000 goldinarjev, ali pa »Slovenski Matici« (ne »Jugoslovanski Matici«, kakor je bilo večera pomotoma tiskano), ki je po krivdi sedanega njenega odbora postala iz prvega našega kulturnega zavoda neznatno društvo, ki že 7 let ne da od sebe nobenega znaka življenja. Nadeljamo se, da bo med društveniki toliko prijateljev Sokola, da bo mogoče preprečiti nakamo, da pride »Narodni dom« posredno v klerikalne roke! Sokoli, na plan! Sedanjni društveni odbor je sprejel baje 10 novih članov, med temi: dr. Ildizorja Cankarja in dr. Regalija. Vsi ti so plačali po 50 dinarjev, kar naj bo enako 100 goldinarjev leta 1885!

— **Blokadem v sibum.** Blokaši so pričeli streljati za plota. Napisali so odgovore na članek v »Jutru«, ki pravzaprav ni odgovor. Svarne besede je težko odpraviti s par histeričnimi stavki. Zato so se rajši zatekli k satiri, ki jim pa slabo pristaja. Gnjilivo je njihova jadikovanja, da nimajo brucovskih večerov in svojega plesa. Toda čemu bi bili nestrpi. Vse to že pride s časom. Blok je še mlada struja in tvori celo kavarniško omizje (klerikalci mu obetajo 80—100 glasov). Vsekakor sijejo blokašem boljji časi tudi na tem polju. Saj imajo na čelu svoje liste izvrstnega aranžerja elitnih plesov. — Vsa njegova shimmy figura jamči za to, da se bo v reprezentanci veselo plesalo po taktu, ki ga bo godel njihov strokovnjak. Tudi sinove milijonarjev so dali na listo, ki bodo financirali »bogato založene brucovske večere«. Razpogajajo tudi s strokovnjaki v skoku čez kozo, da jih narodne dame ne bodo več gledale po strani. Naravno nespobalna pa je njihova vloga v bodoti reprezentanci ljubljanskih akademikov. — Kajti s svojimi zvenetiimi gesli bodo potegnili za seboj ne le vsch neorganiziranih, temveč bodo celo prekrizali račune »naprednonacionalističnih in klerikalnih grup«.

— **Da pa se nekaj glasov pridobi.** — Je treba tudi obljubljati razne stvari. — Ti prelepi vezi z blokaškega Parnasa so dobili svojo konkretno obliko v njihovem volilnem programu. Stanovsko zastopništvo hočejo biti, pa jih je žal pečica. Z nadstrankarstvom se ponašajo, pa jih podpira toliko strank, kolikor heterogenih skupin predstavlja. Na srečo jim je procvit naše univerze, pa natihoma rujejo zoper ustanovitev reprezentance. Most kulturne vzajemnosti akademikov in profesorjev hočejo graditi, pa so doslej v svoji blebetavosti samo še podirali in niti-trhle brvi še niso ustvarili. Pravzeto hočejo deliti štipendije, pa krojijo pravzeto po čudnem kopitu in vsiljujejo večini svoje malkontentske nazore. Vsekakor lepi obeti za — nevedne kaline!

TOVARISI AKADEMIKI! Glasujte za listo »DELOVNE OMLADINE«! — Danes popoldne vsi na ustanovno skupščino »S. S. L. U.«!

— **Bratje Rusi!** V soboto 21. novembra 1925 stopite na volišče za reprezentanco ljubljanskih visokošolcev. Nudi se Van prilika, da se odločite za eno izmed treh vloženih kandidatih list. Izbrava Van ne bo težka. Mar hočete glasovati za listo klerikalcev, katerih pristaji so vam v kritičnem času odkrili streho? Mar hočete voliti listo komunistov, ki bi se radi s sumljivimi gesli s pomočjo neorganiziranih zbasali v reprezentanco? Ne! Glasovali bodete za listo svojih starih sorbcev, ki so vas vedno gostoljubno sprejemali v svoje vrste. Glasovali bodete za one, ki so vedno zagovarjali vaše interese. Glasovali bodete za prvo listo, to je za listo »Delovne omladine«.

— **Pozor!** Mestna elektrarna ljubljanska preide v najkrajšem času na periferiji mesta na vrtilni tok 220 oziroma 380 voltov napetosti. Občinstvo se opozarja, da je nevarnost pri tem toku mnogo večja kot je bila pri istosmernem toku. V slučaju kakega pojava naj se obračajo konzumenti samo na mestno elektrarno. Ker so bili zaznamovani pri tem toku pri drugih elektrarnah že večkrat smrtni sinčaji, si šteje ravnatelji mestne elektrarne v dolžnost, občinstvo pred začetkom obratovanja na nevarnost opozoriti.

— **Oriaj v podzemlju.** Danes v soboto 21. novembra zvečer se uprizori v opernem g' plišču burleskna opereta v dveh dejanjih (štirih slikah), katero je uglasbil slavni francoski kompozist Offenbach — »Oriaj v podzemlju«. Opereto, ki se odlikuje po komični vsebini in lepi melodiozni godbi, je na novo uprizoril za naš oder režiser g. Josip Povhe, dirigira pa g. dr. Švara. Prozo je po francoskem izvirniku na novo priredil prof. g. Kobal. Glavne vloge so v siledih rokah: Euridika — ga. Polčeva, Javno mnenje — gna. Ropasova, Diana — ga. Korenjakova, Cupido — ga. Ribčeva, Orfej — g. Medven, Aristajos in Pluton — g. Kovac, Jupiter g. Povhe, Styx — g. Peček, Merkur — g. Šubelj, Mars — g. Janko. Dala se sodelujejo še ga. Erklavčeva, gna. Jeromajka, ga. Mencinova, ga. Puhkova, gna. Ramšakova in ga. Škerjančeva ter gg. Erklavc in Rus Fran. Začetek predstave ob pol 8. uri, konec po 10. uri. Predstava je izven abonmaja in so vstopnice v predprodaji pri dnevnih blagajni v operi.

Položaj v Srijli.

— **Ogled sveta v 10 letih.** Danes jutraj se je okoliš komaj 21-letni Paul Schron, ki v svrhu znanstvenih in jezikovnih študij potuje okoli sveta. Rodom je iz Halla v Nemčiji. Dne 1. septembra t. l. je zapustil Hall, prepotoval je do sedaj Avstrijo in Madžarsko in potuje preko Jugoslavije v Italijo, od tu pa potuje v Afriko. Potovanje namerava zaključiti v 10 letih; pot znaša 80.000 km. Mladi globetrotter potuje kot skavt in se živi z dohodki prodaje kart ter predavanji.

— **Na predavanje gđc. Milice Vlačičeve.** advokatskega pripravnika iz Beograda, ki bo v soboto 21. t. m. ob 6. popoldne v balkonski dvorani ljubljanske univerze, opozarja Ženski Pokret vse, ki se zanimajo za vprašanje lj pravoznanstva. Posebno vabimo članice ljubljanskih ženskih društev, da se udeležijo predavanja. Brez vstopnine.

— **Starešine akad. društva »Triglava«** pozivamo, da se udeležijo današnjega sestanka ob pol 21. v restavraciji »Zvezda«. Razpravljalo se bo o premestitvi centrale »Triglava« iz Zagreba v Ljubljano, o eventualni premestitvi sedeža »Starešinske zveze« iz Maribora v Ljubljano in o sklicanju občnega zbora »Starešinske zveze« v Celju. Pričakujemo sigurne udeležbe. Dr. Alojzij Pranssek.

— **Splošno žensko društvo** opozarja svoje članice na javno predavanje Srbkinje gđc. Vlačičeve: »Položaj žene v zadruzi po srbskem državnem zakoniku«, v soboto 21. t. m. ob 18. v dvorani ljubljanske univerze.

— **Ljubljanski Sokol.** Zdravniški odsek ljubljanske Sokola bo priredil sezijo zdravniških predavanj v mesecu novembru in decembru t. l. Prvo predavanje se vrši v soboto 21. t. m. ob 8 v društveni čitalnici. Predava br. dr. A. Košir o vplivu telovadbe na človeško telo s stališča anatomije in fiziologije. 8. del. Udeležite se tega predavanja poobstevitvo. Vabljeni so tudi člani drugih sokolskih društev. Zdravo!

— **Udruženje jugoslovanskih inženierja i arhitekta** — Sekcija Ljubljana — vabi na 2. strokovno predavanje, ki se bo vršilo v družabnem lokalni Sekcije v 2. nadstropju »Kazina« v petek, dne 27. novembra 1925, ob 20. uri. Predaval bo g. ing. Stanko Roglič o predmetu: Zapreka voznim vlakom s predgovorom o 16letnici lokomotive. Vabljeni so vsi člani in po njih vpeljeni gostje.

— **Če ti je zdravje ljubo,** pij dnevno čaj, pripravljen iz čajnih mešanec znamke »BUDDHA«, ki se dobe pri vseh trgovcih!

— **Lep poslovni lokal,** obstoječ iz treh prostorov in več pisarniških sob, skupno ali posamič, odda Pokojniški zavezd v Ljubljani.

— **Pazite na sukne!** V kavarni »Emona« je bila hančnemu uradniku Vladimirju Pesku, stanujočemu v Wolfovi ulici, dne 19. t. m. med 22. in 23. uro ukradena s obesačnika črna sukna. vredna 2500 Din. Pazite na sukne!

— **Okradena služkinja.** Služkinji Hedvik Abram, stanujoči pri stranki Mičovnik v Karadžoržičevi ulici 14, je bilo iz spalne sobe ukradeno vse perilo, nekaj obleke in ročna torbica z 225 Din gotovine. Skupna škoda znaša 3500 Din. Policija je tatovom na sledu.

Tovariši — tovarišice!

Naša kandidatna lista je lista dela. Mi hočemo, da se misel skupne stanovske organizacije dejansko izvede. Zato smo postavili na čelo liste izrazite delavce v lastnih vrstah. V tem vidimo največje jamstvo za smotreno in uspešno delo. Misel enotne stanovske organizacije se je rodila pri nas; zanjo smo se neprestano odločno potegovali; zato je povsem gotovo, da bomo z isto doslednostjo delali na njenem uresničenju. Akademiki!

Ne dopustite, da pridejo v odbor tovariši, ki odklanjajo vsako organizirano delo! Dokažite, da je protektorat, ki so ga samozavestno proglasili nad neorganiziranci »Levi«, plod njihove bujne domišljivosti. Vi hočete reprezentanco močno in učinkovito!

Vi zahtevate ugodno rešitev perečih stanovskih vprašanj!

Zato položite njihovo izvedbo v roke pokretnikom reprezentance!

Glasujte za listo, katere program vsebuje ena sama beseda njene oznabe!

Glasujte za listo »Delovne omladine«! Dne 21. t. m. vsi na volišče! Glasujte za listo »A«!

«Jadran» — «Triglav» — «Slov. Jug».

Tragična smrt bivšega dobrovoljca

Ljubljana, 20. novembra.

Danes jutraj se je v laboratoriju dr. Kanskega v deželni bolnici zastrupil s plinom in klorofromom tam službeni sluga Jakob Čebokli, bivši dobrovoljec na srbski fronti. Ko je prišel danes okoli 7. ure jutraj istotam službeni sluga Fran Ravnhar na delo v laboratorij, je našel na tleh Čeboklija mrtvega. Poleg njega je ležala prazna steklenica klorofroma, v sobi pa je smrdelo po plinu. Čebokli je očitvidno odprl tudi plin. Ravnhar je takoj obvestil polico in prispeła sta na lice mesta službojuči uradnik dr. Fakin ter policijski zdravnik dr. Avramovič. Rr. Avramovič je ugotovil, da ni nobenega znaka maslene smrti in da je Čebokli izvršil samomor. To potrjuje tudi dejstvo, da je zapustil tri pisma: eno naslovljeno na svojo ženo, drugo na Orjuno in tretje na svojega sefa dr. Kanskega. V zadnjem pismu navaja Čebokli, da je bil dobrovoljec v srbski vojski in da je bil od Avstrije obsojen na smrt. Kasneje je bil pomiloščen na 18 let ječe. V pismu prosil dr. Kanskega, da izpusti, da se mu priznajo službena leta in da na ta način dobi njegova žena polno pokojnino. Sličan apel je stavil tudi v pismu na Orjuno.

Vzrok samomora pokojnega ni povsem ugotovljen, zdi pa se, da se je nahajal v obupnem gmotnem položaju. Ponoči je spremlil svojega brata na kolodvor, jutraj pa odšel v laboratorij, kjer je izvršil samomor. Pokojnik Čebokli je bil rojen leta 1885 v Stanovišču in pristojen v Ljubljano. Stanoval je na Mestnem trgu št. 17. Mrtvo truplo so prepeljali na ukaz dr. Avramoviča v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Čebokli je bil nad vse spreten in sposoben službenec, ki ga je imeo vse rado. Dejanje je izvršil v stanju duševne zmedenosti.

Iz Celja

— **Računanje v dinarjih.** Na podstavi odloka tukašnjega srezkega poglavarja št. 17.071 z dne 28. oktobra t. l. opozarja celjski gremij vse svoje člane, da se glede na dinarsko veljavo in okolnost, da se v nekaterih trgovinah še vedno računa v kronah, na podlagi paragrafa 54 obrtnega reda odreja, da se imajo v trgovinah računsi gleda sity v dinarski veljavi. Prestopki tega odloka se bodo kaznovali po obrtnem redu.

— **Proračunska seja celjskega občinskega sveta** se bo vršila prihodnji tork. Začne se ob pol 19.

— **Državna zaštita dece in mladine** v Celju pripravlja v dneih 12. in 13. decembra t. l. dobrodelno prireditiv v prid letošnji božičnici. Sodelovale bodo vse štiri celjske osnovne šole. Na spondu so deklamacije, petje, igra ter rajalni nastop.

— **Protí plačevanju uradništva za pokojniški sklad.** Krajovna organizacija SDS v Celju je sklenila na svojem sestanku 18. novembra 1925. z ozirom na časopisno vest o zakonskem načrtu členu 27 novih proračunskih dvanajstin, s katerim bi se uvedla obveznost državnih nameštencev in upokojencev plačevati poleg že obstoječih težkih davkov in drugih bremen 3 oziroma 3 odstotke za pokojniški sklad, prositi klub SDS in zlasti poslanca dr. Žerjava in dr. Pivka, da se zavzamejo z vso odločnostjo za preprečenje te nove težke obremenitve javnih nameštencev in upokojencev. Nameštencem mora v svojem težavnem položaju radi nezplačila že davno zapadlih in nešteto krat objubljenih dierenc ugotoviti z globokim razočaranjem, da v novih dvanajstinah te niso upoštevale. Tem manj bi moglo prenesti, ako bi se mu sedaj namesto pričakovanega izplačila naprtile nove dalkosežne davjate.

Iz Maribora

— **iz sodne službe.** Dr. Zdenko Verstovšek iz Maribora je bil imenovan za pravnega praktikanca pri mariborskem okr. sodišču.

— **Se se tihotapski aferi.** O tihotapstvu samokresov poročajo: Obmejna fin. straža v Sv. Jurju ob Pesnici je bila že dlje časa pozorna na posestnika S. iz Pesnice, ki se je večkrat vozil preko meje. Te

dni se je pripeljal preko meje na vozu, pokritem s slamo. Pisančni pazniki so voz ustavili in ga preiskali. V svoje presenečenje so odkrili na vozu 800 skritih samokresov, bilo pa je naloženih tudi več za bojev municije. Mož bi brezdomno zaslužil lepe denarce pri kupčiji kajti uvoz orožja je zvezan z dovoljenjem vojnega ministristva, katero si je je težko izposlovati, poleg tega pa je na orožje visoka carina. S. je bil izročem sodišču.

— **Polkovna slava 45. pešpolka.** Tukašnji pešpolk 45. ima svojo polkovno slavo dne 23. novembra t. l.

— **Požar v Selnici ob Dravi.** Dne 14. t. m. ob 18. je v Janeževi gori izbruhnil požar pri posestniku Antonu Pipušu. Na lice mesta so prispela gasilna društva iz Selnice. Ruš in Maribora in ogenj kmalu pogasila. Ogenj je zanetil domači, nekoliko slabourni hlapec.

Elektrarna in oddaja toka

Ravnateljstvo ljubljanske mestne elektrarne nam poroča:

Kakor že znano, je ojačila ljubljanska mestna elektrarna svoje strojne naprave v Slomškovi ulici za nadaljnjih 900 konjskih sil. Prvotno zasnovana elektrarna z nizko napetim istosmernim tokom 2x150 voltov ne zadošča več svoji nameni, da bi ekonomično oddajala električno energijo v odaljena predmestja. Zato je bilo zasnovano razširjenje elektrarne z izmeničnim (vrtljnim) tokom, ki bo potom visoke napetosti preskrboval najkrajnja predmestja in okoliške občine z električno energijo. V elektrarnski centrali se proizvaja vrtljni tok z napetostjo 6000 voltov. Ta visokonapeti tok se potom podzemnega krožnega voda razdeli na 6 transformacijskih postaj, v katerih se transformira na uporabno nižjo napetost 220 in 380 voltov. Take postaje so zasnovane: pri železniškem prelatzu na Dunajski cesti, na križišču Bleivčeve in Tržaške ceste, pri izlivu Gradaščice v Ljubljano, na Grubarjevem nabrežju tik Karlovskega mostu, na sejmšči pri klavnicah in na Vodmatkem trgu. Iz teh transformacijskih postaj so napeljavane prvostopenjske žice do posamnih odjemalcev. Tekom tega in prihodnjega meseca bodo preklonjeni do malega vsi odjemalci mestne elektrarne, ki dobivajo električni tok iz prostovodnih elektrovdov na novo zasnovani izmenični tok, med tem ko ostanejo vsi odjemalci v srednjih mestnih okrajih, kjer dobivajo tok iz podzemskih kabljev, še na starem istosmernem toku.

Elektrarna bo priključevala posamene ceste in ulice stopnjema na novo napetost, ker bo treba vsem odjemalcem istočasno zamenjati elektroštevce, kakor tudi vse žarnice, motorje, kuhalnice, likala itd. za novo napetost električnega toka.

Na izmenični (vrtljni) tok bodo predklonjeni siledci deli mesta: cel okraj severno in zahodno južno-železniške proge, vsa Tržaška cesta z okolico, Mirje, Krakovo, Trnovca, Karlovska cesta, Žabjak, Prule, Dolenska cesta, Hradskega vas, Poljanski predmestje vzhodno od Ambroževega trga in cel Vodmat do trga Tabor.

Nadalje je sklenila mestna občina pogodbe za oddajo električnega toka v občini Viš in v Stepanju vas. Oddajala bo tudi tok v sosedno vas Rudnik. Sp. Šiško preskrbuje za sedaj z elektriko tamošnja električna zadruga, ki dobiva tok iz elektrarne v Tacnu.

Stranke naj vlagovoljijo vpoštevati težkoče pri takih prenesitvah iz starega sistema na novi sistem, zato naj ne bodo ozolovljene, če bi morale ostati en dan ali dva brez električnega toka.

Kadar bodo navezana predmestja na nove naprave, bodo šele razbrezmenjeni kablji v sredini mesta. Potem bo elektrarna lahko ustregla strankam v najširšem obsegu, zlasti pa bo veliko elektroštevcev na razpolago.

Sodišče

— **Nepoštena služkinja.** Mlada Angela Teropčič iz Smaričte v Dolenjskem je služila v Ljubljani pri polic. ravnatelju dr. Guštinu in pri g. dr. Saplju. Pri obeh službovalcih je pokradla obleke, perila, denarja in zlatnine. Ukradene stvari je deloma sama prodajala, deloma jih je znosila domov, kjer so ji pomagali domači prodajati oziroma cekine menjavati. Tatica prizna le tiste stvari, katerih predmete so pri njej dobili. Obsojena je bila na 4 mesece težke ječe. Cela rodbina obtoženkina je na slabem glasu in podvržena tatvinam.

— **Po § 104.** 23letni mehanik Ludovik Kern iz Ljubljane je dne 9. julija t. l. v Medvodah raztogotil nad prometnim uradnikom Šaubhom, ker mu ni hotel dati karte, ko je vlak že stal na kolodvoru. Obtoženec je rabil v jezi tudi besedo osel, kar ga bo veljalo 100 Din globe in 50 Din takse.

— **Tatvina 54 kg bronave v ljubljanski zvonarni.** 31letni Karol O., ključavničarski pomočnik v Strojnih tovarnah in livarnah, je vzel 54 kg bronave ter ga skrivil v nekem jarku, da bi ga pri priliki spravil preko plot. Obtožen je bil nadalje, da je istotam ukradel 15 kg cina in nekomo kolo, toda zadržal dve tatvini se mu niste mogli dokazati. Pristojno županstvo poroča, da je na zelo slabem glasu, delomržeč, ki se nič ne briga za rodbino. Obsojen je bil na dva meseca ječe, a ker se mu všteje preiskovalni zapor, bo kmalu zopet prost.

Sport

— **Tekma Mirja v Celju** se v nedeljo 22. t. m. ne vrši, ker je podsavez neprica-kovano spremeni razpored prvenstvenih tekem ter dočeli liiriji za nedeljo tekmo s Hermesom.

— **Reprezentanca Skopija proti Beogradu.** V kratkem se vrši v Beogradu prva reprezentančna tekma Beograd z Skopje. Po tej tekmi bo mogoče soditi o razvoju in razliki, ki obstoja med kvaliteto beogradskega in južnosrbskega nogometa.

Gospodarstvo

Zadruga in „zadruga“

Nikogar ni med nami, ki bi ne cenil važnosti zadrug. Zato tudi ne nasprotujemo ugodnostim, katere jim nudijo razni zakoni. Razumljivo je, da so te ugodnosti za druge jako neprijetno obteženje, ki pa se da, upravičeno braniti, dokler je zadruga res zadruga.

Zadrugi zakon od 9. aprila 1873, ki v naših krajih še velja, v § 1 delokrog zadruga jasno omejuje na pospeševanje pridobitve in gospodarstva svojih članov. Ta meja je v judikaturi ostro zarezana. Obrat štaturarnih poslov se mora omejevati na članove. Zadruga, ki gre preko tega stvarno, ni več zadruga, ampak podjetje kakor vsako drugo.

Srbija je poznala samo zemljoradniške in zanatske zadruga in še v tem okviru je po § 1 členu 1 svojega zakona o zemljoradništvu in zanatskih združenjih omejevala na tam izrecno naštevanje. Druge zadruga, kakor zadruga v korist seljakov in obrtnikov, se niti ustanovljati ne morejo. Seveda i tu ni dopustno delati z nečlani.

Pri nas se proti tem načelom mnogo greši. Poznamo zadruga, ki so pač le po imenu zadruga, sicer pa so spekulacijska podjetja, za katerimi se ne vidi koristi članov, temveč je koristi gotovih klisk, poedincev, cerkvenih funkcionarjev ali političnih oziroma lokalnih strank. V večini takozvanih kmetijskih združenjih, ki naj bi strogo omejevale prodajo konsumnih predmetov na članove, se prodaja vsakomur brez reda, bodi član ali ne. Članstvo je vrhu tega samo na papirju. V mnogih združenjih se pije in daje jedila brez omejitev na članove. Popiva se brez težjega nadzorstva, vse pod figovim peresom združenstva.

Nadzor je doslej čisto odrek. Tako sodniških kakor revizijskih zvez. Sodnija ne vidi nič, ne sliši nič. Orožniki niso poučeni. Revizijske zveze pa so partijsko obtežene in si domišljajo vrhu tega, da sčitajo zadruga, ako pripuste te zlorabe. Čudno, da se ne najde nihče, ki bi vso to zlorabo z metlo počistil, ker je že prerastla zdravo zadruga.

Ljudstvo, trgovci, obrtniki to vidijo in mislijo, da je vse dovoljeno. Čuditi se je potrpežljivosti, da se teh zlorab v večji meri ne prekanja.

Zadruga, ki dela z nečlani, je kazensko odgovorna. Kdor bi dokazal, da se njen delokrog ne omeji po § 1 zadruga zakona, bodisi, da prodaja živila ali točil pijačo ne članom, lahko izzove z ovadbo na državno pravdnišvo obsodbo prizadetih članov načelstva, nadzorstva in zadrugaških sploh po § 88 zadr. zakona in sicer po delni (okrožni) sodnji radi pregreška. Kazen 300 goldinarjev je sicer zastarela, a za njo stoji nekaj, kar je mnogo neprijetnejše. Sodnija mora obsoditi zadruga po predpisu § 37 prijavitelj politični oblast, ki mora v treh me-

secih izreči jeli razpušča zadruga, jeli ne. Ako torej politične oblasti dobe ovadbe radi poslovanja zadrug z nečlani preiščejo stvar in ovadijo krivo zadruga in načelstvo sodniji in ko pride obsodba, lahko razpuste zadruga. Razume se, da bodo to storile le, ako je zlorabljanje večjega obsega, sicer bodo zagrozile s posledicami.

Večina zadrug, ki vrše obrt, nima v redu obrtne pravice. Ako hoče zadruga imeti gostilno, mora to predvideti v pravilih, ki točenje oziroma prodajo živil omejuje na članove, vrhu tega pa mora dobiti po predpisu obrtnege reda oziroma novih določil takšnega zakona in pravilnika vsa potrebna obrtna in finančna dovoljenja. Funkcionarji, ki se proti temu pregreše, odgovarjajo po obrtnem redu oziroma posebnih zakonih, obrtna oblast pa mora obrat nemudoma zapreti. Kontrola glede članov je lahka, ker po § 14 Zadruga zakona sme vsakdo pri zadrugi pregledati liste članov. Ali ima zadruga predpogoje obrtnege reda, je prav lahko videti pri srezkih uradih oziroma obrtnih združenjih, oziroma gremijih, ki so itak uradno poklicani brant' veljavo zakona napram vsakemu, in opozarjati oblasti na zlorabe.

Mi smo prepričani, da bo zopetna uvedba strogega reda, predvsem koristna zadrugaštvu samemu, ki bo oproščeno različnega plevla.

—g Revizija carine. Tarifna sekcija finančnega odbora je sklenila, da se znižava uvozna carina za navadne usnje od 200 na 150, za ševro in drugo luksuzno usnje se pa zvišava od 320 na 430 Din oziroma od 350 na 450 Din. Zvišana je carina na usnjene palice in slične predmete in sicer od 250 na 500 ter od 350 na 700 Din. Zvišana je tudi carina na nepravilno in nepodloženo kožuvinno od 1000 na 2000 in od 2000 na 4000 Din. Znižana je carina na cev iz kavčuka od 30 na 25 D, na glavničke in druge predmete iz kavčuka pa od 400 na 300 Din. Zvišana je pa carina na finešne predmete iz kavčuka, če so v zvezi s kuko drago kovino in sicer z zlatom od 1500 na 2000, s srebrom pa od 1000 na 1500 Din.

—g Mali zemljski najemniki v Angliji. Angleško kmetiško ministarstvo je izdalo poročilo o naseljevanju na deželi v Angliji in v Walesu od leta 1919. do 1924. Poročilo kaže razvoj gibanja malih zemljskih najemnikov. Od premirja dalje se je 22.000 ljudi naselilo na malih zemljskih kot najemniki. Tako obsežnega zemljiškega razdeljevanja med vojne udeležence ne izkazuje po angleškem zadržilo nobena druga dežela.

—g Prva banka v Sandžaku. Več uglednih trgovcev iz Pripoja je osnovalo te dni »Prvo gospodarsko banko« z osnovnim kapitalom 1.000.000 Din. To je prva banka v Sandžaku.

To in ono

Senzacionalni proces v Velikem Bečkereku

Trikratna zatrpljevalka obsojena na smrt na vešalih

V Velikem Bečkereku se je pričela 10. t. m. razprava proti vdovi Julki Reljić, obtoženi trih slučajev zatrpljenja. O njenem zločinu, ki je vzbudil velikansko pozornost, je »Slov. Narod« svoječasnno že obširno poročal. Julka Reljić je bila obtožena, da je zatrplila svojega moža Nikolo Reljića, svojega pastorka Milivoja in svojo hčerko prvega zakona Sofijo Razpravo je vodil svetnik Ivan Burč. Preiskava proti obtoženi je trajala polnih 18 mesecev.

Obtožena je bila med vso razpravo mirna in je tako kot med preiskavo poslednje zanikala svoje zločine. Iz obtožnice je bilo razvidno, da je zatrplila svojega drugega moža Nikolo Reljića, sina prve žene Reljića. Milivoja, in svojo hčerko Sofijo. Hčerko je zatrplila z arzenikom. naha ajčin se v mleku. Dekle je 20 dni kasneje umrlo.

Dne 20. decembra leta 1923 je obtožena na slični način zatrplila tudi svojega moža Nikolo, ki je 12 dni kasneje umrl. Dala mu je strup v kavo in na slano. Obtožena je izpovedala, da se je s 15. letom poročila z Mirkom Tergovićem, s katerim je imela 7 otrok. Živa pa je ostala edino hčerka Sofija. Po smrti prvega moža se je poročila z Reljićem, s katerim je živela polnih 11 let v srečnem zakonu. Reljić je imel dva sina. Zanikala je, da bi izvršila obtoženo dejanje. Pokojni Nikolo, da je bil baše pihanec in je večkrat obol. njegov sin pa je imel pred smrtjo možganski vnetje. Tudi je bolehal na želodcu, ker je mnogo jedel. Hčerka Sofija, da je umrla zato, ker se je prekmalu kopala. Istočasno, ko je bolehal, sta v kraju razsajala legar in kolera. Ona da ni zatrplila Sofije.

Izpovedi zdravnikov

Sodno so bili zaslišani zdravniški izpovednici. Prva priča dr. Kornej Radlović, ki je zdravil pokojnega Nikolo, je izpovedal, da sicer ni mogel ugotoviti diagnoze, sumil pa je, da je zatrpljen s svinobitno. Pokojni je imel silne bolečine v želodcu. Drugi zdravnik dr. Miša Matić, ki je štiri dni zdravil Nikolo, je bil mnenja, da ima špansko bolezen, ki je takrat silno razsajala. Tretji zdravnik dr. Maca, ki je izvršil obdukcijo trupel pokojnih Nikolo Milivoja in Sofije, je ugotovil, da so bili vsi trije zatrpljeni. Truplo Nikole je bilo še dobro ohranjeno. Notranji organi so sicer pričeli že razpadati, potom analize pa je našel v njih 12 in pol mgr. arzena. Tudi truplo Milivoja je bilo še v dobrem stanju. V njem je bilo najdenih 22 mgr arzena. Kategorično je izjavil, da je ml. Milivoj zatrpljen z arzenikom in da je smrt vs'ed tega nastopila. Truplo pok. Sofije je že

razpadlo, vendar so se v ostankih našle količine arzenika. Za njo ni mogel ugotoviti, da li je bila zatrpljena.

Razprava je trajala štiri dni. Zaslišanih je bilo več prič, ki so zelo obremenile vdovo. Iz poteka razprave je bilo razvidno, da je vdova vse umore izvršila nenavadno prebršeno in rafinirano. Motiv strašnega dejanja je bil pohlep po denarju in imetju pokojnega, katero je deloma res vse podedovala. Morda strahoviti zločini še danes ne bi bili odkriti, da ni po smrti hčerke Sofije med ljudstvom začela krožiti verzija, da je bila zatrpljena. Za zadevo so se začele zanimati oblasti in tako je prišla vdova Reljić na obtožno klopo.

Obsodba je bila izrečena v torek 17. t. m. Obtožena Julka Reljić je bila spoznana krivim zatrpljen'a svojega moža Nikole in pastorka Milivoja in je bila po § 278. srb. kaz. zakona obsojena na smrt na vešalih. Poleg tega ima plačati vse stroške procesa, oproščena pa je bila radi pomanjkanja dokazov obtožbe urora hčerke Sofije. Obtožena je vložila priziv. Pri odhodu iz dvorane je glasno rekla: »Nedolžna sem! Bog mi je pričala!«

Usoda - maščevalka

Tragična smrt hčere indijskega maharadže

Svoječasnno smo poročali o senzacionalnem procesu proti maharadžu od Indore in njegovim sokrivcem. Maharadža je bil indirektno vpleten v zahrbitni umor pesalke Mumtaza Begum. Lepa pesalka Mumtaza Begum, ljubica indijskega maharadža, je pobegnila in se zatekla v varstvo trgovca Abdula Kedra Barola. Iz hvalečnosti do rešitve se je pesalka hotela poročiti s svojim dobrotnikom. Plačanci maharadža pa so napadli trgovca, ga ubili, pesalko samo pa težko ranili. V splošnem kaosu je bilo ubiti tudi več angleških častnikov, ki so pritekli napadenim na pomoč.

Proces je trajal skoraj leto dni. Da odvrne vsak sum od sebe, je maharadža obsodil štiri svoje podkupljene sokrivce na smrt, petega na doživotno rečo.

Justificacija se je vršila na sam rojstni dan maharadža, katerega je ta hotel svečano proslaviti. Zvečer so bile vse njegove palače slajno iluminirane, prasketali so uretni ognji, v zrak so švigale rakete. Nesreča pa je hotela, da se je na dosedaj še nepojasnim način vnelo svileni krilce 10letne maharadže. V trenutku je bilo deklece v plamenu in ves napor rešitve ubogega otroka je ostal brezuspešen.

Indijci so zelo praznovani in zato vlada v Indori radi tega dogodka veliko razburjenje, zakaj prebivalstvo je mnenja, da je maharadžo doletela zaslužna kazen, da je dal usmrtiti osebe, ki so izvrševale zloj njegove zapovedi. Zdi se, da je imel slučaj

tudi na maharadžo silen vpliv. Od tega dne dalje se je zaprl v svoje sobane in nihče ga ne sme nadlegovati.

— Današnje ženo i djevojke ako žele da u društvu i kućanstvu savremeno ispuše svoju zadaću, bezuvjetno trebaju pouzdanog i dobro upućenog savjetnika a kao takov važi po općenit priznanju naš domaći svestrano omiljen mjesječnik: »Ženski List« za modu, zabavu i kućanstvo, koji je u tome pogledu doista na svojoj visini. — Primiti smo novi 7. broj tog časopisa, čiji sadržaj, svojim obilnim gradivom i svojom vrijednošću iznenaduje: vanredno opširan i bogato ilustrirani modni dio. Upute za ručne radove. Arak krojnih uzoraka na našem jeziku. Kako da ostanem mlada i lijepa! Uputa za njegu zdravlja i ženske ljepote, što prvi put izlazi kod nas na našem jeziku. Muzički odgoj djece. Stine upute i modni. Senzacionalno otkriće londonskog liječnika o zdravlju i mladosti žene. Kako da odgajamo svo u dječ. Ženska nošnja u prastaro vrijeme. Kazalište i kino. Novela: Provalnikova savjest i direktorova pamet. U jesekim gorama i mnogo druge. Kronika. — Kuharica. — Domaćica. — Zagonetka. — Smješice itd. u kratko prava riznica za svaku kuću i obitelj. Povrh toga ima u tom broju vaneudno lijepih ilustracija od naših priznatih umjetnika i portreta zaslužnih žena iz našeg javnog života. Kraj tako bogato opremljenog i omiljeno štampanog lista nijedna od naših žena i djevojka nije više upućena na strane žurnale. Pretplata na »Ženski List« iznaša na ¼ godine Din 40, na pol godine Din 80, na jednu godinu Din 160, dočim se pojedini brojevi u svim knjižarama dobiju po Din 15. Uredništvo i uprava nalaze se u Zagrebu, Samostanska ulica 2. I. kat.

* Okoli 80.000 dolarjev za moža. V gledališču v Broadwayu v Newyorku se je zaljublil Karol Frey, znan ti priljubljen kinematografski igralec, v operetno pevko Wildo Benne Sprizanjila sta se in Frey je zapustil svoj dom in svojo ženo ter šel k operetni divi. Žena, prava Amerikanca, ni nič kričala in se razgravela, marveč je šla na sodnijo z zahtevu 100.000 dolarjev odškodnine za izgubljenega moža. On je pred sodnijo izpovedal, da bi bilo nadalje soživiljenje z njo zanj le uničenje, na kar so se sodnik žena in mož dogovorili za odškodninsko vsoto, ki bo znašala najbrž okoli 80.000 dolarjev.

× Arhivi tat doktor Hauck. Pred sodiščem v Charlottenburgu pri Berlinu se je začela v torek dopoldne sodna razprava proti dr. Haucku, ki je v Nemčiji in Avstriji kradel na debelo dragocene listine v raznih arhivih. Med drugim je izmaknil tudi izredno redke in dragocene avtografijske »slavnih mož in zgodovinske listine. Na zahtevni klopi sedi tudi Hauckov pomagač Hohenlocher. Obtožena sta, da sta izza leta 1911. trgovala z avtografijami, pri čemer je Hohenlocher, ki se je izdajal za plemiča, vodil korespondenco. Vrednost ukradenih dokumentov cenijo na 200.000 mark.

Tri želje

gotovo vsakega človeka glase: zdravje, dolgo življenje in bogovstvo, ali oboje nemoremo doseči le tedaj, ako posedujemo prvo, namreč zdravje. Zato je ravno sedaj v pravi čas upozorenje, da se tudi neznatne znake vrata bole, pokajšljanja, hrupavosti, krčev in na-

hoda ter bolečin v udih ne sme zanemariti. Vedno in vedno slišimo hvaliti kot dobro bolečine olajšujoče domače sredstvo in kosmetikom že skoro 27 let priljubljeni »Fellerjev blagod šči« ELSAFLUID, tudi pri

reumatičnih bolečinah. Močnejši in krepkejšega delovanja kot francosko žganje. — Šest dvojnatih steklenic ali dve veliki specialni steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din, 30

dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250 Din že obnem z zabojem in poštno no razposilja po povzetju ali proti plačilu vnaprej lekarnar Eugen V. Felter, Stubica Donja, Elsatrg 238. Hrvatska.

Pletilne stroje

lastnega in najnovejšega patenta nemškega izdelka, poljubne vrste najfinišne kakovosti, kakor ud navilalne kratice aparate z vsemi potrebščinami, popolni pouk v pletenju na željo s stan vanjem, popra fla n pono na prenovitev starih strojev, nudi in vabi na ogled strojev v 1 stini zalogi kot najboljšo reklamo in sigurno pridobitev vsakega reflektanta.

Fran Kos v Ljubljani, Židovska ulica štov. 5 Zastopnik največjih tovarov za Jugoslavijo.

ČAJ K. I. C. POPOFF

THE TEA

so zopet dobi v vseh boljših trgovinah

so zopet dobi v vseh boljših trgovinah

Gen. zastop: C. C. Lativak S. C., Zagreb, Vauška 46-a, telef. 2-73

Inženir-kemik

državljan SHS se sprejme v večji kemični tovarni v Ljubljani. Prednost imajo neoženjeni inženirji z večjo prakso. Ponudbe s prepisi spričeval je poslati na upravo tega lista do 30. t. m. pod »Kemik-4377«.

NAJBOLJŠI BRNSKI BLAGOVI

specijalni predmeti brez konkurence blage za gospode in dame, 173-L

zajamčeno iz čiste volne čvrste kvalitete in namodernejših vzorcev razpoloža po jako nizkih tovarniških cenah več nego 40 let kot strogo solidno svetovno znano tvorniško skladišče sukna

SIEGEL - IMHOF, BRNO,

Palackeho třida 12. Vzorec gratis in franko. Isto tudi privatno.

IV. BRUNČIĆ & E. REBERNIK
pleškar in obrtnik
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica
(baraka za Ledino)
je pripročata cenl občinstvu. —
Cene zmerne, postrežba točna.
Triletna garancija 161.1

LOKOMOBILI 28 L

Walt-Lanz do 600 HP
tvorniško novi ali got ralnopopravilni s tvor škihim imenstvom tudi na obrtke

motorji na sesani plin
Dieselovi motorji
brez kompresorja

motorji na sirovo olje

Generalno zastopstvo
Motorenfabrik, Bernstadt

Milnski stroji
Transmisije

Pog'cite naše skladišče!
- Plačilne olajšave
- Kompletne montaže

BRACA FISCHER D. O.
ZAGREB, Pantovčak 1 b

Najnovejši opnehalni izum, »AIDA« z AMOVY žarilno

200-500
svetl. moč.
vredna bele svet.
Neznatna poraba petroleja
Sve 1 kalor elektrika!

»AIDA«

se rabi za izsvetljajvo prodajalnic, uradov, gostilnic, šol, cerkev, dvorac, vrtov itd. »AIDA« je priklidna za najmanjši in največje prostore — Zahtevalje prospektel
Glavno skladišče za SHS ima elektrotehnična firma

ŠVARO i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
- Išćemo zaupne zastopnike. —
- Zahtevalje takoj prospektel —

Mali oglasi, ki služijo o poslovne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Žentov. dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.—, Najmanjši znesek Din 10.—

Sušbe
Gospodična
zmožna slovenskega in nemškega jezika. Izbira strojepisaka — išće začeto službo v pisarni ali trgovini. — Dopisi pod »Strojepisaka 4337« na upravo »Sl. Nar.«

Dešćico
dobro izurjeno v predtiskanju, poštno in prido — sprejme Matek & Mikeš, Ljubljana, Dalmatinova ul. 13. 4384

Pletilka
dobro izurjena — se išće za takojšnji nastop. — Dopisi pod »Prednost 4367« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Gospodična
izveščane v računskem poslovanju — išće popredansko službo; ev. sprejme me delo na dom. — Dopisi pod »Izveščana/4304« na upravo »Slov. Nar.«

Trg. pomočnik
starejša moč, izurjen v mešani stroki — išće mesta v večji trgovini, ev. prevzame vodstvo v kakim podružnici. — Dopisi na upravo »Slov. Narodas pod »Poslovodja/4356«.

Šivilja
išće službo, event gre šivati na dom. — Ponudbe pod »Šivilja/4368« na upr. »Slov. Narodas«.

Pouk
Pouk v klavirju
lajše gospodična zač. »kor. — Ponudbe na unr. »Sl. Narodas« pod »Klavir 4571«.

Učenc
za krznarsko obrt — se sprejme. — Istotam se sprejme tudi učenka iz boljše hiše. — Ponudbe pod »Krnznarstvo/4356« na upravo »Slov. Narodas«.

Ložali
Gostilno
na prometnem kraju na deželi išćem v najem: ev. kupim. — Dopisi pod »Prometen kraj/4336«.

Večji prostor
za ključavničarsko obrt se išće; lahko tudi na deželi v večjem prometnem kraju. — Dopisi na upravo »Slov. Narodas pod »Ključavničarstvo/4369«.

Lev poslovni lokal
v pritličju, obstoječ iz treh prostorov, z velikimi izložbami v Gledališko ulico — odda za nizko najemnino Pokojniški zavod v Ljubljani. 31

Neprem čnine
Pritlična hiša
v Krakovskem okraju s 500 m² zelenjadnega vrta — narodaj. — Ponudbe pod »Ugodno/4378« na upravo »Slov. Narodas«.

Kupim
Univerzalni Shaping stroj
dobro ohranjen — se takaj kupi. — Ponudbe na Elektrarno v Rušah. 4357

Produm
Moška obleka
dobro ohranjena ter en par novih šveljev št. 41 — naprodaj. — Ponudbe pod »Obleka/4351« na upravo »Slov. Narodas«.

Stanovanja
Dve prazni sobi
išće miren zakonski par brez otrok. — Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slov. Narodas« pod »Dve sobi/4353«.

Razno
Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf HUGON HIBSER Ljubljana. Valvazorjev trg 167 I

Pohišstvo
moderno, raznovrstno — nudi po konkurenčnih cenah — tudi na obrtke — Matija Andrović, Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2 — Celje, Krekov trg. 4338

Hrana I
Buffet univerze »Dvorec« pripravča okusen obed in večerjo za 15 Din dnevn. no. 165/L

Špago, dreto
in vse vrste vovarskih izdelkov ter e to stroko spadajočih blago dobitve v skladišču »Konopljata« Ljubljana, Gosposvetska cesta 2 103/n

Družabnik
s kapitalom od 100.000 do 150.000 Din se išće v dobro izdočo manufai ud trgovino. Dopisi pod »Družabnik/4370« na »Slov. Narodas«.

Radio-aparate
slovičasta sistema »Sitt« (čuje se celo Amerikal! prodaja Ljubljanska kov inercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18. 199/L

Opreme za neveste
store, zastore, jedilne in spalne garniture namizne in v posteljno pregrinjale in vse vrste vezilno veže ročno natecenje M Zvir-Jezek Ljubljana. — Stritarjeva ulica 7. Prevrzame vse kombinacije iz motivov Prediskanje Največja izbira načrtov 196.2

Premog, drva, oglje, briketi, koks
ILIRIJA, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

PUH - PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

ARGUS
je naš najboljši domači informacijski servodina v vseh mestih zanesljive poverilnike daje informacije o vsem, posebno pa o imovnem stanju donarstva zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb — ove informacije so točne, izprene in brze se nahaja v vuku Karadžića ul. 11. Beograd —ov telefon je 6-25, a brojavni nast Argus